

Τ Ι Π Ο Τ Α

ΕΥΡΩΜΠΑΣΚΕΤ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΙΛΕΡΗΣ

Σ Τ Α Μ Α Τ Η Σ Ε

PHYSICAL
GOODS

Στον Βασίλη και τον Άγγελο

ΕΥΡΩΜΠΑΣΚΕΤ

Τ Ι Π Ο Τ Α
Δ Ε Ν Μ Α Σ
Σ Τ Α Μ Α Τ Η Σ Ε

Εκδόσεις: Physical Goods

Γιάννης Φιλήρης: Ευρωμπάσκετ '87 Τίποτα δεν μας σταμάτησε

Σχεδιασμός εξωφύλλου - Σελιδοποίηση: Ιωάννης Κατσίνης - Βασιλική Γκέτη
Επιμέλεια - διόρθωση: Ορέστης Σχινιάς
Φωτογραφίες: Προσωπικό αρχείο Γιάννη Φιλήρη, Action Images, Eurokinissi

Εκτύπωση: Nonstop Printing

Πρώτη έκδοση: Μάιος 2017
Copyright © 24MEDIA A.E. ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
Σε συνεργασία με τα Public

ISBN 978-618-83177-0-3

Physical Goods
24MEDIA A.E. ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
Λ. Συγγρού 166, Καλλιθέα
Τ.Κ. 17671
Τηλ: 210 3315060 - Φαξ: 210 3315067

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται από τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής άδειας του εκδότη η κατά το οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό και άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου, με τον παρόντα ή με οποιονδήποτε άλλο τίτλο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΙΛΕΡΗΣ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Παναγιώτης Φασούλας	09
01. ΜΕΣΑΝΥΧΤΑ ΜΕΤΑΞΥ 14 & 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1987 Το ιστορικό πλαίσιο του Ευρωμπάσκετ	13
02. ΗΜΑΣΤΑΝ ΠΑΝΤΟΤΕ ΨΥΧΑΡΕΣ Το ελληνικό μπάσκετ πριν από το 1987	25
03. ΕΤΣΙ ΕΓΙΝΕ ΜΕΓΑΛΗ Η ΟΜΑΔΑ Ανανέωση και Μουντομπάσκετ '86	41
04. ΠΗΓΑΙΝΟΝΤΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΜΠΑΣΚΕΤ Η επιστημονική προετοιμασία	51
05. ΓΚΑΛΗΣ: ΤΟ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ ΕΝΟΣ ΘΕΟΥ Δεν υπήρξε άλλος σαν αυτόν	61
06. ΕΘΝΙΚΗ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΔΗΛΑΔΗ... ο Παναγιώτης Γιαννάκης!	73
07. ΜΙΑ "ΑΡΑΧΝΗ" ΠΟΥ ΨΗΛΩΣΕ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ Ο Παναγιώτης Φασούλας, κολώνα της ομάδας	85

08. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ: Ο "ΜΠΕΜΠΗΣ" ΠΟΥ ΜΑΣ ΕΛΕΙΠΕ	
Το μεγαλύτερο ταλέντο του ελληνικού μπάσκετ	95
09. ΟΚΤΩ ΤΙΜΙΟΙ ΓΙΓΑΝΤΕΣ!	
Μια ομάδα από χρυσάφι	107
ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΘΡΙΑΜΒΟΥ	
Από τη Ρουμανία στον μεγάλο τελικό με την ΕΣΣΔ	137
10. ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΑΙΖΕΙ ΜΠΑΣΚΕΤ	
Ο Γκάλης και η παρέα του συνεγείρουν τη χώρα	163
11. ΔΕΚΑ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΕΥΡΩΜΠΑΣΚΕΤ	
Μεγάλες και μικρές στιγμές από τις μέρες της μαγείας	175
12. Η ΑΠΗΧΗΣΗ ΤΗΣ ΝΙΚΗΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ	
Η ζωή δεν σταμάτησε στις 14 Ιουνίου 1987	201
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ	212
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	215

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΦΑΣΟΥΛΑ

Ανυποψίαστοι, αθώοι, αλλά και έτοιμοι

Το Ευρωμπάσκετ '87 δεν είναι απλά ένα αθλητικό γεγονός, όπου η Ελλάδα πανηγύρισε μια τεράστια αθλητική επιτυχία. Ο αντίκτυπος του χρυσού μεταλλίου ήταν πολύ μεγαλύτερος από τη λάμψη του, γιατί αυτή η πρωτιά ξεπέρασε τα όρια του μπάσκετ, του αθλητισμού και άγγιξε ολόκληρη την ελληνική κοινωνία.

Νομίζω ότι δεν υπάρχει Έλληνας που έχει ζήσει αυτό το πανηγύρι και δεν θυμάται πού ακριβώς βρισκόταν μόλις ολοκληρώθηκε ο τελικός με τη Σοβιετική Ένωση.

Ήταν η πρώτη φορά που η Ελλάδα αισθάνθηκε ικανή, που κατάλαβε ότι μπορεί κάπου να πρωταγωνιστήσει τόσο πολύ, ώστε στο τέλος να είναι πρώτη απ' όλους.

Ανυποψίαστοι ήμασταν όλοι. Κι εμείς που παίζαμε, κι αυτοί που έρχονταν να μας δουν, ή μας παρακολουθούσαν από την τηλεόραση. Ανυποψίαστοι, αθώοι, αλλά και έτοιμοι να αποδεχθούμε όλες τις προκλήσεις, μία προς μία.

Για μας που ήμασταν πάνω στο παρκέ, η εμπειρία παραμένει ανεξίτηλη.

Το 1987 είχα ήδη αρκετές εμπειρίες στο μπάσκετ, μετά απ' αυτό έπαιξα άλλα δώδεκα χρόνια, ζώντας αμέτρητες στιγμές. Και μικρές και μεγάλες. Πήρα πρωταθλήματα, κύπελλα, ευρωπαϊκά τρόπαια, πήγα σε Παγκόσμια Πρωταθλήματα, αγωνίστηκα σε Ολυμπιακούς Αγώνες. Πολλά απ' αυτά έχουν σχε-

δόν σβήσει από τη μνήμη μου, γιατί μεγαλώνω κι αρχίζω να... ξεχνάω. Ποτέ όμως δεν πρόκειται να ξεχάσω όσα έζησα εκείνο το τρελό δωδεκαήμερο στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας. Πέρασαν, ήδη, 30 χρόνια και σχεδόν κάθε μέρα θα πάω νοερά ξανά στο γήπεδο, θα φορέσω τη φανέλα με το 13, ζώντας, λεπτό προς λεπτό, όλους τους αγώνες. Από τον πρώτο με τη Ρουμανία, μέχρι τον τελευταίο, που μας έφερε στο πρώτο σκαλί του βάρθρου.

Ανεβαίνοντας να πάρω το χρυσό μετάλλιο, δεν φανταζόμουν τι θα επακολουθούσε. Είναι δύσκολο, για έναν αθλητή που μάχεται, που παίζει κάθε μέρα, που έχει στο μυαλό του την επόμενη μέρα, να συνειδητοποιήσει ότι πέτυχε κάτι μεγάλο.

Όταν είδαμε το πλήθος σχεδόν να σηκώνει το πούλμαν για να μας μεταφέρει από το ΣΕΦ στο ξενοδοχείο μας, καταλάβαμε ότι δεν ήταν απλά μια νίκη. Όταν ξαφνικά βρέθηκα να έχω στην αγκαλιά μου τη Μελίνα Μερκούρη, πανηγυρίζοντας, συνειδητοποίησα ότι είχαμε κάνει κάτι πολύ μεγαλύτερο...

Μη φανταστεί κανείς ότι όλα αυτά τα ονειρευόμασταν όταν ξεκινούσαμε να παίξουμε μπάσκετ. Κανείς από εμάς δεν άρχισε να αγωνίζεται γιατί ήθελε δόξα, τιμές και πλούτη. Προφανώς, κάθε νέος έχει όνειρα, είναι φιλόδοξος, η αλήθεια είναι όμως ότι για μας η ζωή μας άλλαξε... απότομα εκείνο το βράδυ, που νικήσαμε τη Σοβιετική Ένωση.

Αυτό που είχαμε καταφέρει, ήταν ανεπανάληπτο. Ή μήπως όχι; Λέγαμε ότι δεν πρόκειται να το ξαναζήσουμε - κι όμως κάναμε λάθος. Δυο χρόνια αργότερα, στο Ζάγκρεμπ, ήμασταν ξανά στο βάρθρο. Η Ελλάδα καθιερώθηκε στην ελίτ του παγκόσμιου μπάσκετ, ενώ οι επιτυχίες -όπως ήταν φυσικό- επεκτάθηκαν και σε συλλογικό επίπεδο. Και όταν εμείς κρεμάσαμε τις φανέλες, ήρθαν οι επίγονοί μας, για να συνεχίσουν στους ίδιους ρυθμούς και να γίνουν ακόμη καλύτεροι.

Κάποτε είχα πει ότι η Εθνική Ομάδα είναι το ευ ζην ενός μπάσκετμπολίστα. Ακόμη εξακολουθώ να το πιστεύω και πραγματικά απορώ, πώς εν ενεργεία μπάσκετμπολίστες αποφασίζουν και εγκαταλείπουν την Εθνική Ομάδα, ενώ ακόμη είναι ικανοί να παίξουν.

Αλλά το Ευρωμπάσκετ δεν ήταν μόνο αυτό: Ένα μεγάλο μπασκετικό κατόρθωμα, που ενέπνευσε τις γενιές οι οποίες ακολούθησαν.

Η έκρηξη της χαράς, η αίσθηση της νίκης ξεχύθηκε από τα αποδυτήρια και αγκάλιασε όλη την Ελλάδα. Μια ιστορία, ωραία σαν παραμύθι, που αξίζει κανείς να διηγείται στα παιδιά του. Ένα αποτύπωμα που πρέπει να μείνει για τις επόμενες γενιές.

Και ένα βιβλίο που φέρνει ξανά στο νου, ή μαθαίνει όσους δεν πρόλαβαν να τα ζήσουν, τι ακριβώς συνέβη. Αυτό ακριβώς που κρατάτε στα χέρια σας και δεν θα το αφήσετε, μέχρι να διαβάσετε και την τελευταία του σελίδα...

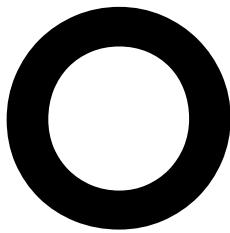
ΕΥΡΩΜΠΑΣΚΕΤ '87

Μ Ε Σ Α Ν Υ Χ Τ Α

Μ Ε Τ Α Ξ Υ 14 & 15

Ι Ο Υ Ν Ι Ο Υ 1987

Το ιστορικό πλαίσιο του Ευρωμπάσκετ

... **ΧΡΥΣΑΦΗΣ** (συγγνώμη Αργύρη, που σου παραφράζουμε για λίγο το όνομα) δεν... δέιλιασε! Το παλικαρίσιο ριμπάουντ που πήρε, του έδωσε το δικαίωμα για δυο ελεύθερες βολές, τέσσερα δευτερόλεπτα πριν από το τέλος. Στο γήπεδο, μια ιαχή: «Ελλάς-Ελλάς». Ο Καμπούρης δεν σκέφτεται πολύ. Γυρνάει, κοιτάει τον πάγκο. Ο Παναγιώτης Γιαννάκης του κάνει νόημα: «Άφοβα, θα...

μπουν μέσα!». Ο Αργύρης παίρνει δυο ανάσες και το μάτι του "πιάνει" το τρόπαιο. Αστραφτερό και προκλητικό...»

Λίγο μετά τα μεσάνυχτα μεταξύ 14ης και 15ης Ιουνίου του 1987, δακτυλογραφώ σε μια κόκκινη γραφομηχανή brother, το κείμενο που δεν πρόκειται να ξεχάσω ποτέ: Είναι το παιχνίδι της ζωής μας. Ο τελικός του Ευρωμπάσκετ, για την εφημερίδα «Πρώτη». Ακόμη και τώρα τρέμουν τα χέρια μου. Πώς τα κατάφερα, τότε τελείωσα, ένας Θεός ξέρει. Θυμάμαι ότι το Κέντρο Τύπου είχε σχεδόν αδειάσει, μπορεί να ήμουν κι ο τελευταίος που θα έστελνε φαξ. Αναμαλλιασμένος, κάθιδρος, παραλυμένος. Τα λόγια, οι εμπνεύσεις στερεύουν κάποια στιγμή. Κι εκείνο το τρελό δωδεκαήμερο, ψάχναμε κάθε μέρα, κάθε βράδυ να βρούμε κάτι πιο πρωτότυπο κι από τις νίκες της Εθνικής, για να εντυπωσιάσουμε τους αναγνώστες. Όχι μόνο εγώ, αλλά όλοι όσοι προσπαθήσαμε να μεταφέρουμε το θαύμα της Ελλάδας, στο δημοσιογραφικό χαρτί.

Για μας τους δημοσιογράφους του μπάσκετ, η εμπειρία ήταν πρωτόγνωρη. Ναι μεν, ένα χρόνο πριν, η Εθνική Ομάδα είχε «διαπρέψει» στο Παγκόσμιο Πρωτά-

θλημα της Ισπανίας όταν κατέκτησε τη 10η θέση, ουδέποτε, όμως, μπορούσε κανείς να διανοηθεί ότι θα γινόταν «πρώτο θέμα», όχι μόνο των αθλητικών σελίδων, αλλά και ολόκληρης της εφημερίδας.

Αλλά τι λέω; Αν καθόμουν, εκείνη τη νύχτα, να σκεφτώ την πραγματικότητα, μπορεί και να είχα παραφρονήσει. Ήμουν 22 ετών, μόλις

Γράφω το κείμενο της ζωής μου. Αναμαλλιασμένος, κάθιδρος, παραλυμένος. Στέρεψαν και όλες οι πιθανές εμπνεύσεις σε αυτό το τρελό δωδεκαήμερο

τέσσερα χρόνια πριν τελειώνα το σχολείο και ξαφνικά έγραφα για τον τελικό του Ευρωμπάσκετ, στον οποίο είχε νικήσει η Εθνική Ομάδα της Ελλάδας! Ξεκινώντας την ενασχόληση με την αθλητική δημοσιογραφία στο «Φως των Σπορ» και στα ιστορικά γραφεία της οδού Πειραιώς 9-11, πέντε-έξι χρόνια νωρίτερα από το έπος του '87 (πρώτα ως μαθητής Λυκείου, κι ύστερα σε επαγγελματική βάση), το ρεπορτάζ μπάσκετ ήταν προσωπική υπόθεση. Το έκανε ένας (και όχι πέντε-έξι, όπως συμβαίνει τώρα) που ασχολιόταν με όλες τις ομάδες, είτε της Αθήνας είτε της Θεσσαλονίκης. Υπήρχαν και συγκεκριμένα τηλέφωνα, σε συγκεκριμένες ώρες, που μπορούσες να «αλιεύσεις» ειδήσεις. Κατά τις 2-2:30 μ.μ., απαντούσε ο Γιάννης Ιωαννίδης στην Αγροτική Τράπεζα της Θεσσαλονίκης, λίγο αργότερα καλούσες και τον Βαγγέλη Αλεξανδρή (εναλλακτική ο Λάκης Τσάβας), που είχε μια... σφαιρική ενημέρωση για όλες τις ομάδες της πόλης. Στο ξενοδοχείο Χίλτον, απαντούσε ο Βαγγέλης Νικητόπουλος για τα νέα της ΑΕΚ, ο Μιχάλης Κυρίτσης ήταν συνήθως στο σπίτι του τα πρωινά, έτοιμος για τις ειδήσεις του Παναθηναϊκού, το ίδιο κι ο Κώστας Αναστασάτος, για τον Ολυμπιακό. Υπήρχαν και μπασκετικά στέκια, όπως ο

Πανελλήνιος, που μάθαινες τα πάντα (ή όσα ήθελαν οι άνθρωποι της ομάδας), μπασκετικές γειτονιές όπως το Παγκράτι και το Περιστερί, το Θρυλικό γραφείο του Κώστα Πολίτη στην Καισαριανή και βέβαια ο «Βαλέσα» στη Νέα Σμύρνη, η ιστορική ταβέρνα, στην οποία οι οραματιστές του Πανιώνιου (οι συγχωρεμένοι Ανδρέας Βαρίκας, Μάκης Δενδρινός και η υπόλοιπη σπουδαία παρέα) ξενυχτούσαν μέχρι πρωίας μιλώντας για μπάσκετ.

Τα γραφεία της ΕΟΚ, στην οδό Αβέρωφ (γωνία με Αχαρνών) φιλοξενούσαν ήδη μια διοίκηση που είχε για πρόεδρο τον ευπατρίδη Ζαχαρία Αλεξάνδρου, διέθετε παράγοντες-σκαπανείς του μπάσκετ όπως ο Νότης Μαστρογιάννης, ο περίφημος «κύριος καθηγητής», ή ανθρώπους με νέα οράματα (όπως ο Μίλτος Λαζαρίδης) και την κατεύθυνε ένας μαχητικός 50άρης, με αρκετά πρωτοποριακές ιδέες για την εποχή, ο Γιώργος Βασιλακόπουλος.

«Ο γίγαντας του Ολυμπιακού παίρνει την μπάλα. Μία βολή; Μέσα! Άλλη μία; Κι αυτή μέσα. Μένουν τέσσερα δεύτερα. Οι Σοβιετικοί κάνουν την τελευταία τους επίθεση. Το ρέκβιεμ; Ένα σουτ του Γιοβάισα, που δεν βρίσκει ούτε... στεφάνι! Ναι, όλοι αρχίζουν να πανηγυρίζουν. Δεν είναι ψέμα, ούτε όνειρο. Η Ελλάδα είναι πρωταθλήτρια Ευρώπης 1987! Η πορεία των 12 μεγάλων ημερών τελείωσε. Για πρώτη φορά στην ιστορία της, η Εθνική Ομάδα παίρνει το βαρύτιμο τρόπαιο. Για πρώτη φορά κερδίζει τη Σοβιετική Ένωση. Για πρώτη φορά ο ελληνικός αθλητισμός κάνει τη χώρα να ανατριχιάσει από συγκίνηση. Για πρώτη φορά σε ένα γήπεδο (και δη... μπάσκετ) χειροκροτάνε την επιτυχία, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο Πρωθυπουργός και ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Είναι η ώρα για το μεγάλο πανηγύρι. Την τρέλα! "Εθνική Ελλάδας γειά σου"»!

Αυτή η μετάβαση ενός αθλήματος, από την ατμόσφαιρα της οικογένειας, όπου όλοι ήξεραν για όλους, τίποτε δεν ήταν κρυφό, σε κάτι πανεθνικό, κάτι πολύ μεγάλο, που δεν μπορούσαμε να το αναλογιστούμε σε όλο το εύρος του, έμοιαζε -και ήταν- ένα σοκ για όλους μας. Τα μονόστηλα, που είχαν γίνει δίστηλα και τρίστηλα, μετατράπηκαν σε ολόκληρες σελίδες. Η ζωή μας άλλαζε εκείνο το βράδυ, που, όσο χρονών κι αν ήταν ο καθένας, ενηλικιωνόταν μια και καλή.

Τριάντα χρόνια μετά, όλα μοιάζουν φυσιολογικά, έτσι όπως εξελίχθηκαν. Δεν

ήταν, όμως. Ακόμη κι αυτή η διάρκεια στις επιτυχίες, που είχε το μπάσκετ από τότε, έρχεται σε πλήρη αντίθεση με ό,τι συχνά συμβαίνει στην Ελλάδα. Ίσως γιατί η λάβα που ξεπήδησε από το Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας, μόλις ο Σεργκί Γιοβάισα αστόχησε στο τελευταίο σουτ τριών πόντων, να ρέει ακόμη. Δεν τη βλέπουμε, δεν τη νιώθουμε, κι όμως υπάρχει.

Τι συνέβη, στ' αλήθεια, εκείνο το δωδεκαήμερο στην Αθήνα; Ακόμη και τώρα, είναι δύσκολο να το συνειδητοποιήσουμε, πλήρως. Δεν ήταν φυσιολογικό,

δεν ήταν αναμενόμενο, δεν μπορούσε ουδείς να το προβλέψει. Κι όμως συνέβη. Αν δείτε τους πανηγυρισμούς των παικτών, μετά τη λήξη του τελικού, θα καταλάβετε τι εννοώ. Τρέχουν από δω κι από κει, αλαφιασμένοι. Πέφτουν ο ένας πάνω στον άλλον, χορεύοντας, πανηγυρίζοντας. Πώς να μην το κάνουν; Πώς να μην τρελαθούν; Πριν από δυο χρόνια (το 1985) δεν είχαν

Ένα κράμα θρίλερ-επιστημονικής φαντασίας και ελληνικού... νεορεαλισμού ήταν το τελευταίο παιχνίδι. Τελικός με τα όλα του, σαφώς... ακατάλληλος

παίξει καν στο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα. Και τώρα, θα ανέβαιναν στο πρώτο σκαλί του βάρους. Σάμπως εμείς οι απέξω το πιστεύαμε; Δώδεκα μέρες λέγαμε, «εντάξει, πολλά κάναμε και ευχαριστημένοι να είμαστε». Κι όμως, σαν να υπήρχε ευθύς εξ αρχής ως σύνθημα, η ομάδα ακολουθούσε κατά γράμμα την ιστορική ρήση του Νίκου Γκάλη, αμέσως μετά τη δεύτερη νίκη επί της Γιουγκοσλαβίας: «Ναι, είναι η μεγαλύτερη νίκη, μέχρι την επόμενη». Μέχρι τον τελικό. Μέχρι να υποταχτεί και η Σοβιετική Ένωση.

Ξέρω, πολλοί από τους νεαρούς αναγνώστες, ενδεχομένως να τα θεωρούν όλα αυτά υπερβολικά. Είναι λίγο δύσκολο το 2017, να καταλάβει κανείς τι αντιπροσώπευε και τι ήταν ο σοβιετικός αθλητισμός το 1987. Ή τι ήταν για το μπάσκετ η ενιαία Γιουγκοσλαβία. Ας προσπαθήσουμε να το κάνουμε με τα τωρινά δεδομένα: Φανταστείτε μια Εθνική Ομάδα με παίκτες από Κροατία, Σερβία, Σλοβενία, Βοσνία, ΠΓΔΜ και μια άλλη με Λιθουανούς, Ρώσους, Λετονούς, Εσθονούς, Ουκρανούς και πάει λέγοντας. Κι έτσι ακόμη, είναι δύσκολο να πιάσει κάποιος το νόημα. Γι' αυτό και όλοι βρεθήκαμε να χοροπηδάμε σαν

τρελοί, μόλις ο γερο-Γιοβάνια αστόχησε στο τελευταίο τρίποντο. Στα δημοσιογραφικά του ΣΕΦ, ο ένας πάνω στον άλλον, οι τηλεοράσεις κάτω, όλο το γήπεδο, όλη η Ελλάδα μια αγκαλιά.

«Ένα κράμα θρίλερ-επιστημονικής φαντασίας και ελληνικού... νεορεαλισμού ήταν το χθεσινό παιχνίδι. Τελικός με τα όλα του, σαφώς... ακατάλληλος για καρδιακούς. Αφού κι αυτός ο ήρεμος και ανίδρωτος στις φωνές των προπονητών, Ντέιβιντ Τέρνερ (αρχικομισάριος των αγώνων, δεξί χέρι του Στάνκοβιτς), λιποθύμησε από την ένταση! Φανταστείτε τι έγινε στις εξέδρες του Παλέ Ντε Σπορ, εκεί που έπαιζε ο έκτος παίκτης της ελληνικής ομάδας. Μιας ομάδας, που δεν λύγισε ούτε όταν οι Σοβιετικοί έκαναν επίδειξη ισχύος, ούτε όταν ο Φασούλας με τον Γιαννάκη έβγαιναν με πέντε φάουλ. Δεν δειλίασαν τα παιδιά του Κώστα Πολίτη. Επιστράτευσαν κάθε ικμάδα ψυχής, που είχαν μέσα τους. Μια μπουνιά, βασικοί και αναπληρωματικοί, μαζί με τον πύρινο κόσμο, έδιναν τη δική τους απάντηση στα φαρμακερά τρίποντα του Βάλτερς και την ευστοχία του αναγεννημένου Γιοβάνια».

Μέσα από αυτό το θαύμα που εξελίχθηκε σε συνέχειες, αυτή την ανεπανάληπτη επιτυχία, που βρήκε μια ομάδα έτοιμη να ξεπεράσει τα πάντα (πανίσχυρους αντιπάλους, έναν σοβαρό τραυματισμό που της έτυχε πολύ νωρίς και στο τέλος την πίεση όλης της χώρας, για το χρυσό μετάλλιο), όλα τα κομμάτια του παζλ άρχισαν να ταιριάζουν. Σαν ένα αόρατο χέρι να τα είχε βάλει, κομμάτι-κομμάτι. Η ευστροφία του Βασιλακόπουλου να πάρει τη διοργάνωση,

ενώ έκανε εξ επί τούτου το τραπέζι στον Μπόρισλαβ Στάνκοβιτς (γενικό γραμματέα της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας και αφεντικό του μπάσκετ) με φόντο το υπό κατασκευή Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας, το συνειδητό χτίσιμο από τον Κώστα Πολίτη της καινούργιας εποχής της Εθνικής Ομάδας με άνοιγμα στην -τότε- νέα γενιά του μπάσκετ και βασικό στή-

**Αγώνα με τον αγώνα,
η ομάδα πετύχαινε νίκες,
έκανε θριάμβους, αλλά,
ακόμη και στον ύπνο μας,
αδυνατούσαμε να πιστέψουμε
ό,τι βλέπαμε**

ριγμα το αξεπέραστο δίδυμο Γκάλη-Γιαννάκη, η ευτυχής συγκυρία να υπάρχει αυτό το ντουέτο και στο χτίσιμο της μεγάλης ομάδας του Άρη, η απόφαση καριέρας του Παναγιώτη να υποτάξει τον αθλητικό του εγωισμό, δίνοντας την μπάλα στον Νίκο, η επιστροφή του Φασούλα από την Αμερική, το ταλέντο του Φάνη, ο ξαφνικός ήρωας Καμπούρης, ο τραυματισμός του Σαμπόνις που τον κράτησε μακριά από την Αθήνα, όλα αυτά μαζί και ταυτοχρόνως.

Και πάλι, όμως, ποιος το περίμενε;

Αγώνα με τον αγώνα, η ομάδα πετύχαινε νίκες, έκανε θριάμβους, αλλά ακόμη και στον ύπνο μας αδυνατούσαμε να πιστέψουμε στ' αλήθεια ότι θα έφτανε η στιγμή, που ο Γιαννάκης θα σήκωνε ψηλά το τρόπαιο του πρωταθλητή Ευρώπης. Αν ήταν λογικό, αν ήταν -έστω και με βάση την πορεία της ομάδας- αναμενόμενο, δεν θα σκύλιαζαν τόσο πολύ οι αντίπαλοί μας.

Δεν θα ευχόταν ο Άτσο Πέτροβιτς «καλή επιτυχία στους Ρώσους», ούτε ο αείμνηστος συνταγματάρχης Αλεξάντερ Γκομέλσκι θα δήλωνε κακεντρεχώς ότι με τέτοια ατμόσφαιρα «ακόμη και η Μαυριτανία θα αναδειχθεί πρωταθλήτρια κόσμου».

«Ξεπέρασαν τον εαυτό τους οι Έλληνες, που μπορεί να μην έπαιξαν όπως τις άλλες φορές μια τόσο πειστική άμυνα, είχαν ωστόσο κάθε δικαιολογία με το μέρος τους. Απέναντί τους ήταν η καλύτερη ομάδα της Ευρώπης. Ένα συγκρότημα, που ο προπονητής τους, Αλεξάντερ Γκομέλσκι, ήθελε να το φέρει για άλλη μια φορά στην κορυφή. Ένα συγκρότημα, που είχε στην κυριολεξία 12... ίδιους παίκτες. Κι όμως, αυτή η ομάδα υποκλίθηκε στην Ελλάδα. Έστω κι αν ο Σεργκέι Γιοβάνια, στα μηδέν δευτερόλεπτα του κανονικού αγώνα, παραλίγο να μας κόψει την ανάσα. Το καλάθι δεν μετρούσε. Ο Καναδός Στιβς ήταν κατηγορηματικός! Το 89-89, που είχε δημιουργηθεί με δυο εύστοχες βολές του εκπληκτικά ψύχραιμου Λιβέρη Ανδρίτσου, έστειλε τον τελικό στην παράταση. Λίγα δευτερόλεπτα πριν (0:16), ο Ιωάννου είχε αστοχήσει σε επιπόλαιο λεί-απ».

Πολλά θα μπορούσε κανείς να διηγηθεί στους νεότερους, για τη δεκαετία του '80, στην Ελλάδα. Μεγάλωνε σιγά-σιγά η γενιά μετά τη Μεταπολίτευση. Ο Νίκος Πορτοκάλογλου, το 1985, περιέγραφε την εποχή, στο «Υπάρχει λόγος σοβαρός»:

Πίσω μου άθλια σχολεία
κοπάνες και πορνό
αποβολές για μαλλιά
γκόμενες και κόμμα
ραντεβού στην πλατεία
τα ξέρεις όλα αυτά

Χούντα δεν θυμάμαι
μα ούτε ελευθερία
της Μεταπολίτευσης
καημένη γενιά
άχρωμα όλα και λειψά
γι' αυτό σου λέω
Υπάρχει λόγος σοβαρός
που ήμουν νέος χλιαρός
αυτά μου τύχαν δυστυχώς
μα δεν τα κρύβω ευτυχώς
και να ένας λόγος σοβαρός
που είμαι ωραίος

Τώρα τα τραγούδια μας
τους πέφτουνε λίγα
και κάτω απ' τα μουστάκια τους
γελάν οι παλιοί
έχουν βλέπεις πίσω τους
τη λάμψη του εξήντα
καθάρισαν αυτοί

Δuo χρόνια αργότερα, μπορεί επιτέλους να απαντήσει στους «παλιούς» του '60 και ενθουσιασμένος από τον θρίαμβο του ΣΕΦ θα έβρισκε κάτι, για το οποίο θα αισθανόταν υπερήφανος. Το είχε δει, όπως εκατομμύρια Έλληνες, να εκτυλίσσεται μέσα στο γήπεδο από μια ομάδα που νίκησε, για τη χαμένη περηφάνια και τη χαμένη μας μαγκιά:

Βγαίνω μια βόλτα στην Αθήνα
και βλέπω φάτσες γελαστές
Θα ξανάρθει η ρουτίνα
και θα ξανάρθουνε βροχές
Θα ξανάρθει η ρουτίνα
μα κάτι άλλαξε από χτες

Είμαστε πια πρωταθλητές
έρχονται άλλες εποχές
έρχονται άλλες εποχές
είμαστε πια πρωταθλητές
Δεν ήταν μάγια και κατάρες
που δεν κερδίζαμε ποτέ
Ήμασταν πάντοτε παικτάρες
μα δεν αλλάζαμε μπαλιές
Ήμασταν πάντοτε ψυχάρες
μα δεν πιστεύαμε ποτέ

Είμαστε πια πρωταθλητές...

Πιες απ' το κύπελλο σαμπάνια
να τραγουδήσουμε αγκαλιά
για τη χαμένη περηφάνια
για τη χαμένη μας μαγκιά
για τη χαμένη περηφάνια
που θυμηθήκαμε ξανά

Είμαστε πια πρωταθλητές...

Συνέβησαν πολλά πράγματα στη δεκαετία του '80. Από την αναρρίχηση του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία, μέχρι το σκάνδαλο Κοσκωτά, τη συγκυβέρνηση Αριστεράς και Δεξιάς, τον σεισμό του 1981, τη γέννηση του αυριανισμού, της νεοδημοσιογραφίας του λάιφ-στάιλ, αλλά και της ελεύθερης ραδιοφωνίας, που στο

τέλος οδήγησε στην ιδιωτική τηλεόραση.

Μια δεκαετία αντιφάσεων, αντιθέσεων και διαψεύσεων σε όλο τον κόσμο. Όχι μόνο εδώ, αλλά και σε ολόκληρο τον πλανήτη. Ο ανταγωνισμός των υπερδυνάμεων, το Τσέρνομπιλ, η συμφωνία για τον αφοπλισμό. Κοινωνίες ολόκληρες ταρακουνιούνταν, το τείχος του Βερολίνου έπεφτε σε μια νύχτα, από μια διφορούμενη δήλωση της ανατολικογερμανικής κυβέρνησης. Η περεστρόικα και η γκλάσνοστ ήταν τα νέα συνθήματα μιας ελπιδοφόρας ηγεσίας στη Σοβιετική Ένωση, που δεν είχε συνέχεια. Η Θάτσερ στη Βρετανία, ο Ρίγκαν στις ΗΠΑ, σε ζωντανή μετάδοση το απίστευτο δυστύχημα του Challenger.

Η Ελλάδα έβγαине από την ταραγμένη δεκαετία του '70, με το τέλος της χούντας και την κορύφωση της κυπριακής τραγωδίας. Για πρώτη φορά, η Δημοκρατία λειτουργούσε, αλλά και η εξουσία άλλαζε χέρια μετά από 40 χρόνια. Η άνοδος μιας περιέργης μεσαιάς τάξης έγινε βιαστικά, άναρχα, όπως πολλά πράγματα στην Ελλάδα.

Ειδικά, το 1987 θα είχε κανείς αρκετούς λόγους για να το θυμάται. Η χώρα έφτασε ένα βήμα πριν από την πολεμική σύρραξη με την Τουρκία, ενώ το καλοκαίρι 1.000 Έλληνες πολίτες έχαναν τη ζωή τους, εξαιτίας του φονικού καύσωνα. Κι όμως: Είναι απίθανο να βρεις κάποιον ενήλικα, που είχε ζήσει το '87 και, όταν τον ρωτήσεις «τι θυμάσαι», να μην απαντήσει αυθόρμητα: «το Ευρωπάσκετ».

Από την πλατεία Ομονοίας και σε όλη την Ελλάδα, χιλιάδες άνθρωποι έβγαίναν αγκαλιασμένοι, χαμογελαστοί, για να πανηγυρίσουν μια αθλητική επιτυχία. Έμοιαζε και ήταν αδιανόητο, γι' αυτό και προκάλεσε τεράστιες συζητήσεις.

Φιλόσοφοι, ποιητές, κοινωνιολόγοι κλήθηκαν να εξηγήσουν το φαινόμενο.

Ειδικά το 1987 θα είχε κανείς αρκετούς λόγους να το θυμάται. Η χώρα έφτασε κοντά στον πόλεμο κι ο καύσωνας άφησε πίσω του 1.000 νεκρούς...

«Όλα λοιπόν κρίθηκαν στην παράταση. Οι Σοβιετικοί, χωρίς Τκατσένκο-Μαρτσουλένις, που κι αυτοί κάθονταν στον πάγκο με πέντε φάουλ, προσπάθησαν να σπάσουν τα νεύρα. Δυο τρίποντα του Βάλτερς

και μια μικρή διαφορά, όπως στο δεύτερο ημίχρονο του κανονικού αγώνα, ξεσήκωνε τον σοβιετικό πάγκο και τις ελπίδες για το χρυσό. Μάταια. Ο Νίκος Γκάλης, αστείρευτος σε δυνάμεις και ευστροφία, έδινε το σύνθημα για το συνεχές επιθετικό κρεσέντο. Ήταν αδύνατο να αντιδράσουν οι Σοβιετικοί, ακόμα κι όταν ο Φάνης Χριστοδούλου έκανε δυο φορές βήματα μέσα στην αντίπαλη ρακέτα. Άλλωστε, ο... Χρυσάφης Καμπούρης δεν είχε πει την τελευταία του λέξη. Δυο βολές, εύστοχες, και ο Γιαννάκης μπορούσε να σηκώσει το Κύπελλο του Πρωταθλητή. Λίγα λεπτά αργότερα, οι διεθνείς περνούσαν από την εξέδρα των επισήμων. Το πανηγύρι είχε αρχίσει, αλλά κάποτε θα τελειώσει. Αυτό που αρχίζει, τώρα, είναι η δουλειά. Καλά τα δάφνινα στεφάνια και οι σαμπάνιες, αλλά οι ευθύνες των επισήμων δεν σταματούν στις αγκαλιές και τα φιλιά».

Τριάντα χρόνια μετά, αν πάρουμε υπόψη τι μεσολάβησε από τότε (1 χρυσό, 1 αργυρό και 1 χάλκινο σε Ευρωμπάσκετ, 1 αργυρό σε Παγκόσμιο Πρωτάθλημα με νίκη μάλιστα επί των ΗΠΑ, για την Εθνική Ομάδα που έπαιξε και τρεις φορές σε Ολυμπιακούς Αγώνες, 9 Κύπελλα Ευρωλίγκας από Ολυμπιακό-Παναθηναϊκό, Κύπελλα Κυπελλούχων και Κόρατς από Άρη και ΠΑΟΚ) θα βγάzaμε το συμπέρασμα ότι οι επίσημοι, πράγματι, στρώθηκαν στη δουλειά και έκαναν το μπάσκετ το καλύτερο εξαγωγίμο προϊόν της Ελλάδας.

Κι όμως. Δεν είναι έτσι. Οι επίσημοι έρχονται και παρέρχονται. Η πρώτη εξαγγελία, άλλωστε, της τότε κυβέρνησης μετά τον θρίαμβο ήταν... εκατό χιλιάδες μπάλες. Η αλήθεια είναι ότι εκείνο το αόρατο χέρι, που φρόντιζε να βάζει τα κομμάτια του παζλ με σοφία και διορατικότητα, εξακολουθεί να κάνει τη δουλειά του και να γεμίζει επιτυχίες το σακούλι που άνοιξε εκείνο τον καυτό Ιούνιο του 1987...

ΕΥΡΩΜΠΑΣΚΕΤ '87

Η Μ Α Σ Τ Α Ν

ΠΑΝΤΟΤΕ

ΨΥΧΑΡΕΣ

Το ελληνικό μπάσκετ πριν από το 1987

ΓΙΑ ΠΟΛΛΟΥΣ, το έτος γεννήσεως του ελληνικού μπάσκετ είναι το 1987, με μαιευτήριο το Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας. Δεν είναι η απόλυτη αλήθεια, γιατί κανείς δεν μπορεί να διαγράψει την ιστορία και την προσφορά των πιονιέρων του σπορ στην Ελλάδα. Από τις ανάποδες καρέκλες αντί για καλάθια και τους πρώτους αγώνες το 1924 στο γήπεδο της ΧΑΝΘ, το άθλημα ανέδειξε τους δικούς του ήρωες, μικρούς και μεγάλους, στην Ελλάδα.

Άρεσε πολύ το μπάσκετ στους Έλληνες, από την πρώτη στιγμή. Ο Κώστας Πολίτης, που πριν γίνει προπονητής έπαιξε σε υψηλό επίπεδο φορώντας τη φανέλα του Παναθηναϊκού και της Εθνικής Ομάδας, έχει την εξήγηση: «Το μπάσκετ ταιριάζει στην ιδιοσυγκρασία μας, γιατί έχουμε την ικανότητα να σκεφτόμαστε και να αντιδρούμε μέσα σε ελάχιστα δευτερόλεπτα. Μη μας βάλεις σε πρόγραμμα. Όσο πιο γρήγορα, τόσο το καλύτερο. Γι' αυτό πετύχαμε στο μπάσκετ. Κι αν κάποτε ο χρόνος επίθεσης πέσει στα 20", θα είμαστε ακόμη καλύτεροι! Δεν έχουμε υπομονή, αλλά μπορούμε να πάρουμε τις αστραπιαίες αποφάσεις, να πάρουμε πρωτοβουλίες σε μικρό χώρο και ελάχιστο χρόνο στη διάθεσή μας».

Η Θεσσαλονίκη ευτύχησε να υποδεχθεί το μπάσκετ, λίγα χρόνια μετά τους πρώτους κανόνες που έγραψε ένα κρύο βράδυ του χειμώνα, στο κολέγιο Σπρίνγκφιλντ της Μασαχουσέτης, ο Τζέιμς Νέισμιθ. Ο Λιους Ρις ήταν απόφοιτος του τμήματος φυσικής αγωγής του Σπρίνγκφιλντ και, στη δεκαετία του '20, βρέθηκε στη Θεσσαλονίκη βοηθώντας την ανάπτυξη του μπάσκετ στα πρώτα χρόνια του στην Ελλάδα.

Από τις ανάποδες καρέκλες, αντί για καλάθια, στο ιστορικό γηπεδάκι της ΧΑΝΘ ξεκίνησε μια υπέροχη διαδρομή για ένα σπορ που ταιριάζει στους Έλληνες

Ο Γιωργής Μπουσβάρος, προπονητής και υπεύθυνος του μουσείου μπάσκετ στη Θεσσαλονίκη, παραδέχεται τη μεγάλη συμβολή των σκαπανέων του μπάσκετ στην Ελλάδα.

«Ήμασταν πολύ τυχεροί που ο Ρις, ένας από τους ανθρώπους που βρισκόταν κοντά στον ιδρυτή του σπορ, τον δρα Τζέιμς Νέισμιθ, ήρθε

στη Θεσσαλονίκη και έψαξε για ανθρώπους να μάθουν το άθλημα, να φτιάξουν ομάδες και να ταξιδέψουν στην Αμερική για μετεκπαίδευση.

»Βρήκε τρεις ανθρώπους: ο πρώτος ήταν ο Συμεών Μαυροσκούφης, που εν συνεχεία έγινε ο πρώτος Έλληνας διαιτητής, ίδρυσε τον πρώτο άτυπο Σύνδεσμο Διαιτητών και ήταν ένας από τους 8 που υπέγραψαν τη διακήρυξη της FIBA. Ο δεύτερος ήταν ο Μίμης Τσικίνας που φοίτησε στη Νομική, πήγε στο Σπρίνγκφιλντ, σπούδασε ψυχολογία, είδε όλες τις μεθόδους του μπάσκετ και, όταν επέστρεψε, ανέλαβε τη θέση του υποδιευθυντή της ΧΑΝΘ καθώς κι αυτή του διευθυντή της κατασκήνωσης του μπάσκετ στον Βόλο, όπου γνώρισε τον Απόστολο Νικολαΐδη, τον πατριάρχη του μπάσκετ του Παναθηναϊκού. Ο τρίτος ήταν ο Τάκης Ταλιαδώρος».

Από τη Θεσσαλονίκη, που φυτεύτηκε ο σπόρος, το άθλημα διαδόθηκε σε όλη την Ελλάδα. Ο Πέτρος Λινάρδος στο βιβλίο του «Η ολυμπιακή περιπέτεια της Εθνικής Ομάδας Καλαθοσφαίρισης, Ελσίνκι 1952» αποκαλύπτει ότι 25 χρόνια πριν από τις ανάποδες καρέκλες της ΧΑΝΘ, στο περιοδικό «Ποδηλατική και Αθλητική Επιθεώρησης της Ανατολής» (εκδότης ο μετέπειτα υπουργός Οικονομικών, Μιλτιάδης Νεγρεπόντης) είχαν δημοσιευτεί οι πρώτοι κανονισμοί του αθλήματος. Για τη μετάφραση και την επιμέλεια είχε φροντίσει ο Ιωάννης Χρυσάφης, πιονιέρος του ελληνικού αθλητισμού, ολυμπιονίκης της Αθήνας το 1896 (στο δίζυγο) και ο άνθρωπος που εισήγαγε τη σουηδική γυμναστική στην Ελλάδα. Στο τεύχος της 1ης Ιανουαρίου του 1899 (!), μόλις επτά χρόνια μετά την «ανακάλυψη» του μπάσκετ από τον Τζέιμς Νέισμιθ, δημοσιεύονται, διανθισμένοι, μάλιστα, από τα σχετικά σκίτσα, «οι κανόνες της Σφαίρας του Καλάθου», με κείμενο περί της «νεοφανούς παιδιάς».

ΓΕΝΝΙΕΤΑΙ Η ΕΘΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Μια άλλη ημερομηνία, αυτή της 25ης Ιουνίου 1936, είναι σημαδιακή για το ελληνικό μπάσκετ. Είναι η μέρα που γεννήθηκε η Εθνική Ομάδα. Η μέρα που στην Κωνσταντινούπολη έδωσε τον πρώτο της αγώνα, εναντίον της Τουρκίας. Μια φοιτητοπαρέα, που ταξίδεψε με καράβι από τον Πειραιά, φτάνει στην Πόλη και γράφει την πρώτη σελίδα ενός βιβλίου που δεν έχει τέλος.

Με προπονητή τον Μάικλ Στεργιάδη και παίκτες τους Φίλιππο Μπωχάμη, Άλκη Αγγέλου, Νίκου Κουτσαλέξη, Γιάννη Νανέ, Θεοχάρη Αμαραντίδη, Βασίλη Βάση, Αντώνη Σκυλογιάννη, Γιώργο Σαπουτζάκη, η Ελλάδα ηττάται από την Τουρκία με 49-12. Αυτός θεωρείται ο πρώτος αγώνας στην ιστορία της Εθνικής Ομάδας. Άγνωστο γιατί δεν καταχωρήθηκε ποτέ ο δεύτερος αγώνας στην Κωνσταντινούπολη, στον οποίο οι Έλληνες νίκησαν με 27-19. Ίσως γιατί οι ομάδες είχαν μετονομαστεί σε «Αθήνα» και «Κωνσταντινούπολη».

Το να μαζευτεί η Εθνική Ομάδα μπάσκετ εκείνα τα χρόνια ήταν κάτι, σχεδόν, αδιανόητο. Το 1997, σε μια ειδική έκδοση της ΕΟΚ για την Εθνική Ομάδα, είχε καταγραφεί μια μαρτυρία του αείμνηστου Άλκη Αγγέλου, αργότερα καθηγητή της Φιλοσοφικής Σχολής στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο. Φοιτητής τότε, είχε σκοράρει 4 π. και θυμόταν: «Διαβάζω ότι ο Γιαννάκης σταμάτησε στις 351 συμμετοχές (σ.σ. στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Ατλάντας) και εκστασιάζομαι. Εμείς παίξαμε τότε δυο αγώνες, εκ των οποίων διασώθηκε μόνο το αποτέλεσμα του πρώτου και χρειάστηκε να περάσουν τέσσερα χρόνια για να ξαναμαζευτεί η Εθνική, παραμονές του πολέμου. Και, έξι χρόνια μετά, θυμάμαι ότι έγινε και ο τρίτος αγώνας, εναντίον της Τουρκίας. Δεν είχαμε και πολλές πολυτέλειες εκείνη την εποχή...»

Η πρώτη νίκη της Εθνικής σημειώθηκε στις 19 Μαρτίου του 1947, όταν επικράτησε, μέσα στην Κωνσταντινούπολη, της Τουρκίας με 34-30. Ο Γιάννης Λάμπρου, που ταυτόχρονα με την καριέρα του ως αθλητής διετέλεσε και αθλητικός συντάκτης, είχε σκοράρει 7 π., ενώ είχαν ακόμη αγωνιστεί οι Γ. Νικολαΐδης 1, Νομικός 1, Πανταζόπουλος 4, Τζ. Νικολαΐδης 4, Γαρουφαλλίδης 1, Αλ.Αποστολίδης 5, Καλημέρης 3, Σ. Αποστολίδης.

Οι πρώτοι αγώνες της Εθνικής Ομάδας με την Τουρκία έγιναν το 1936, στην Κωνσταντινούπολη. Ήταν δυο, αλλά έμεινε στην ιστορία μόνο ο ένας

Δυο χρόνια αργότερα, το αντιπροσωπευτικό μας συγκρότημα, με προπονητή τον Γιώργο Καρατζόπουλο, είναι η μία από τις επτά ομάδες που συμμετείχαν στο Ευρωπαϊκό του Καΐρου! Αρχηγός της ομάδας είναι ο Φαίδων Ματθαίου και συμπαίκτες του οι Σάκης και

Αλέκος Αποστολίδης, Ταλιαδώρος, Λάμπρου, Πανταζόπουλος, Μήλας, Αρβανιτίδης, Αλ. Σπανουδάκης, Σκυλακάκης, Νομικός και Κωστόπουλος. Η Ελλάδα, με έναν απολογισμό 4-2, φτάνει στην κατάκτηση του χάλκινου μεταλλίου.

Το μπάσκετ αποκτά ξαφνικά δημοτικότητα και, το 1951, η Εθνική, έχοντας στη σύνθεσή της ως νέα πρόσωπα τους Χολέβα, Στεφανίδη, Μανιά, Γιάννη Σπανουδάκη και Ρουμπάνη, κάνει μια εξαιρετική πορεία στο επόμενο Ευρωπαϊκό, φτάνοντας ως την 8η θέση. Και το 1952 η ίδια ομάδα πήγε στο Ελσίνκι, έπαιξε τρία ματς στην πρώτη φάση του Ολυμπιακού τουρνουά και αποκλείστηκε από τη συνέχεια. Παρότι οι υπεύθυνοι της αποστολής απαίτησαν την επιστροφή των παικτών στην Αθήνα, οι δέκα από τους δώδεκα έμειναν στο Ελσίνκι, στην πρώτη... ανταρσία στην ιστορία της Εθνικής.

ΟΙ ΑΝΑΛΑΜΠΕΣ ΘΥΜΙΖΑΝ ΤΗΝ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ ΜΠΑΛΑ

Μέχρι να έρθει το χρυσό του '87, το χάλκινο του 1949 αποτελούσε τη μεγαλύτερη διάκριση σε εθνικό επίπεδο, αν και -μεταξύ μας- το χρυσό μετάλλιο του 1979 στους Μεσογειακούς Αγώνες του Σπλιτ είχε πολύ μεγαλύτερο βαθμό δυσκολίας, με τη νίκη επί της ενιαίας Γιουγκοσλαβίας μέσα στο σπίτι της.

Σε αυτή την τριαντάχρονη διαδρομή (αμέσως μετά τον πόλεμο, μέχρι το χρυσό του Σπλιτ) το μπάσκετ στην Ελλάδα είχε τέτοιες αναλαμπές, που θύμιζαν στο ευρύ κοινό ότι η πορτοκαλί μπάλα έχει κρυφές χάρες και φανερές συγκινήσεις. Η ΑΕΚ του 1968 στο κατάμεστο Παναθηναϊκό Στάδιο, με την κατάκτηση του Κυπέλλου Κυπελλούχων, μπορεί να έγινε αντικείμενο εκμετάλλευσης από τη δικτατορία, έδειχνε όμως τη δυναμική του σπορ. Δυο χρόνια νωρίτερα, άλλωστε, η «Ένωση» έφτανε στο πρώτο πειραματικό φάιναλ-φορ της ιστορίας του Κυπέλλου Πρωταθλητριών. Για περισσότερα από 20 χρόνια αυτό το τρόπαιο ήταν το μοναδικό, που είχε πάρει ελληνικός σύλλογος στο μπάσκετ. Το 1991 ο ΠΑΟΚ πήρε το δεύτερο και ήταν, κατά σύμπτωση, πάλι το Κύπελλο Κυπελλούχων. Στους «4» του Κυπέλλου Πρωταθλητριών έφτανε αργότερα ο Παναθηναϊκός (το 1972), ενώ επτά χρόνια αργότερα ο Ολυμπιακός έκανε τη δική του υπέρβαση, παίρνοντας το εισιτήριο για τον τελικό όμιλο των «6» της ίδιας διοργάνωσης.

Δεν έλειψαν ποτέ από το μπάσκετ μεγάλοι παίκτες και προπονητές. Για αρκετά χρόνια, η κόντρα του Φαίδωνα Ματθαίου με τον Κώστα Μουρούζη ήταν η μεγάλη ίντριγκα του αθλήματος. Όταν αμφότεροι ανέλαβαν, από κοινού, τις τύχες της Εθνικής Ομάδας, ο αστικός μύθος λέει ότι πήγαιναν και οι δυο στο τραπέζι της Γραμματείας για να δηλώσουν το ονοματεπώνυμό τους ως «πρώτος προπονητής».

Το πάθος και η πειθαρχία που απαιτούσε ο Φαίδωνας, σε αντιδιαστολή με την εξυπνάδα της «αλεπούς των πάγκων», όπως ήταν το παρατσούκλι του Μουρούζη, έμοιαζαν με δυο κόσμους ξεχωριστούς, αλλά και τόσο ίδιους, ταυτόχρονα. Οι ίδιοι, άλλωστε, ήταν και μεγάλοι παίκτες στα νιάτα τους. Ο Φαίδωνας, μια πολυσχιδής προσωπικότητα του αθλητισμού, ο Μουρούζης, πιονιέρους του ελληνικού μπάσκετ στην Ιταλία, όταν ήταν πρώτος σκόρερ του καμπιονάτο, με τη φανέλα της Τζίρα Μπολόνια.

Στην Ιταλία και στο Μιλάνο είχε πάει ένα-δυο χρόνια νωρίτερα ο Μίμης Στεφανίδης, μέλος της χρυσής πεντάδας του Πανελληνίου, της πρώτης μεγάλης ομάδας που γνώρισε το ελληνικό μπάσκετ και η οποία δεν πρόλαβε να παίξει σε επίσημη διεθνή διοργάνωση. Όταν ιδρύθηκε το Κύπελλο Πρωταθλητριών, ο Πανελλήνιος βρισκόταν στη δύση του.

Οι Έλληνες, λοιπόν, έπαιζαν μπάσκετ και μάθαιναν μάλιστα τους γείτονες. Αυτό που τους έλειπε ήταν το ύψος και οι υποδομές. Για πολλά χρόνια, βλέπαμε τους αντιπάλους μας με δέος. Είχαν τεράστια κορμιά, που έκρυβαν τη θέα. Ενίοτε και τον ... αέρα, όπως είχε πει κάποτε ο Βασίλης Γκούμας, όταν, σε ένα Ευρωμπάσκετ, είδε πρωί-πρωί τους Σοβιετικούς να προποούνται.

Ο Γιώργος Τρόντζος και ο Δημήτρης Κοκολάκης ήταν, ανά 20ετία, αρκετά ψηλοί αλλά και αρκετά μόνοι. Το ελληνικό μπάσκετ δεν έβγαζε ψηλούς σέντερ-φορ. Προτιμούσε τους ζογκλέρ, τους παίκτες που έβαζαν την μπάλα στο καλάθι με... οποιονδήποτε τρόπο.

Ο Γιώργος Αμερικάνος, που οδήγησε την ΑΕΚ στην κατάκτηση του Κυπέλλου Κυπελλούχων, ήταν ένας απ' αυτούς. Τρία χρόνια νεότερός του, ένας άλλος Γιώργος, ο Κολοκυθάς, έπαιρνε την μπάλα και την εξαφάνιζε. Όσοι τον έχουν δει να παίζει, μνημονεύουν ακόμη το αυθεντικό του ταλέντο. Πρώτος σκόρερ σε δυο Ευρωμπάσκετ, ήταν ο πρόγονος του Νίκου Γκάλη. Μόνο που ο Νικ είχε μάθει το μπάσκετ στην Αμερική.

Η σχέση του ελληνικού μπάσκετ με την Αμερική είναι διαχρονική. Ο Αλέκος Σπανουδάκης πήγαινε και χάζευε τα αεροπλανοφόρα στον Πειραιά, αλλά και τους ναύτες να παίζουν μπάσκετ. Το σουτ με άλμα ήταν μια μοναδική κίνηση, που «ξεπατίκωσε» και την εφάρμοσε παίζοντας με τον Ολυμπιακό. Μαζί με τον Τάκη Ταλιαδώρο, ο οποίος αγωνιζόταν στη ΧΑΝΘ, έγιναν οι πρώτοι μπασκετμπολίστες που σούταραν με τζαμπ-σουτ.

Η Αμερική ήρθε πιο κοντά, όταν άρχισαν να έρχονται οι Ελληνοαμερικανοί,

που για αρκετά χρόνια υποκατέστησαν τους ξένους παίκτες, οι οποίοι έπαιζαν κανονικά στις περισσότερες χώρες, όχι όμως και στην -πάντα «συντηρητική» σε τέτοιες επαναστατικές πρωτοβουλίες- Ελλάδα. Ταυτόχρονα άρχισαν και οι σποραδικές επισκέψεις των Ελλήνων στη γενέτειρα του μπάσκετ. Ο Ρίτσαρντ Ντουκσάιρ ήταν ο πρώτος ξένος προπονητής της Εθνικής

Η διαχρονική σχέση του ελληνικού μπάσκετ με την Αμερική ξεκίνησε από τις επισκέψεις του Αλέκου Σπανουδάκη στα αεροπλανοφόρα

Ομάδας και ήξερε ότι, η επαφή με την πατρίδα του, θα έκανε καλύτερους όλους τους Έλληνες διεθνείς. Τα βήματα προόδου ήταν συνεχόμενα. Στο τέλος, άλλωστε, της τετραετίας του «Ντουκ» στην Εθνική Ομάδα, η Ελλάδα κατάφερε να νικήσει τη Γιουγκοσλαβία, μέσα στο Σπλιτ.

Ήταν μια εποχή, όπου στο ελληνικό μπάσκετ κυριαρχούσαν σπουδαίοι γκαρντ, όπως ο Τάκης Κορωναίος και ο Στιβ Γιατζόγλου, μεγάλοι σκόρερ όπως ο Βασίλης Γκούμας και ο Απόστολος Κόντος, μεγάλα ταλέντα όπως ο Κώστας Πετρόπουλος, σουτέρ ολκής όπως ο Χάρης Παπαγεωργίου και από τη Νίκαια ανέτειλε το άστρο του χαρισματικού Παναγιώτη Γιαννάκη.

Το 1979 ήταν μια σημαδιακή χρονιά για το μπάσκετ στην Ελλάδα. Η Εθνική παίρνει το χρυσό μετάλλιο στο Σπλιτ, ο Άρης αναδεικνύεται πρωταθλητής Ελλάδος σπάζοντας το κατεστημένο του κέντρου και, στο τέλος του έτους, ένα όνομα κλέβει την παράσταση: Νικ Γκάλης. Ή Γκάλις, όπως ήταν η μόδα των Ελληνοαμερικανών της εποχής (Ντέιβιντ Καλιγκάρις, ας πούμε)!

Για να παίξει ο Γκάλης και στην Εθνική Ομάδα, γίνεται δημότης Τριλόφου Θεο-

σαλονίκης και έτσι αποκτά το δικαίωμα να βγάλει διαβατήριο και να αγωνιστεί στην Εθνική Ομάδα. Μια κίνηση ματ, γιατί, αν υπήρχε καθυστέρηση, ο Γκάλης θα έπρεπε να περιμένει τρία χρόνια για να παίξει στο αντιπροσωπευτικό μας συγκρότημα. Δεν θα περιμένει, όμως. Τον Μάιο του 1980, ο Γκάλης κάνει ντεμπούτο στην Εθνική Ομάδα, παίζοντας στα προκριματικά του προολυμπιακού τουρνουά της Ελβετίας. Η Ελλάδα χάνει από τη Σουηδία με 79-71, ο Γκάλης σημειώνει 25 πόντους. Η ιστορία έχει αρχίσει να γράφεται διαφορετικά και η δεκαετία του '80, που μόλις ξεκινούσε, μας επεφύλασσε τα καλύτερα.

Η ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΚΟΝΤΩΝ

Προς το παρόν κανείς δεν υποψιαζόταν τι θα επακολουθούσε. Την έκρηξη. Το big bang. Το μπάσκετ συνέχιζε να ψάχνεται. Συνέχιζε να προσπαθεί. Έμπαινε δειλά-δειλά στην τηλεόραση. Το ελληνικό πρωτάθλημα, από την εποχή των διλέπτων (συνήθως μεταδίδονταν τα τελευταία δυο λεπτά στις αθλητικές εκπομπές του Σαββάτου ή της Κυριακής), πέρασε στις ζωντανές μεταδόσεις του σημαντικότερου ματς κάθε αγωνιστικής.

Σάββατο, 4:15 μ.μ.: ο Φίλιππος Συρίγος, σε συνεργασία με την ΕΟΚ, βρίσκουν την ώρα που ένας αγώνας πρωταθλήματος θα μεταδιδόταν απευθείας. Η εποχή που το μπάσκετ θα ήταν πράιμ-τάιμ και τα κανάλια θα ξόδευαν δισεκατομμύρια για να αποκτήσουν τα δικαιώματά του, δεν είχε έρθει ακόμη. Ο σπόρος μόλις φυτευόταν.

**Το μπάσκετ ψαχνόταν
διαρκώς. Μπαίνει στην
τηλεόραση με το "έτσι θέλω"
του Φιλ.Συρίγου και της ΕΟΚ,
φυτεύοντας τον σπόρο για
όλα όσα ακολούθησαν**

Σε κάθε σπορ το όχημα για την καταξίωση είναι μια Εθνική Ομάδα. Ή μια διεθνής επιτυχία. Στο ξεκίνημα της δεκαετίας του '80, η αναζήτηση ήταν διαρκής. Το χρυσό μετάλλιο στους Μεσογειακούς Αγώνες ήταν μεν μια επιτυχία που ξεπερνούσε, ας πούμε, τα στενά όρια των Βαλκανικών Αγώνων, δεν ήταν όμως 100% αυτό που έψαχνε το άθλημα.

Στο Ευρωμπάσκετ της ίδιας χρονιάς, η Ελλάδα ήταν 9η. Μια συνηθισμένη θέση. Και ένας συνηθής απολογισμός: σε επτά αγώνες, 3 νίκες - 4 ήττες. Μπορούσαμε να νικήσουμε ομάδες όπως το Βέλγιο ή τη Βουλγαρία και να δίνουμε την υπέρτατη μάχη με τη Γαλλία. Απ' όλους τους άλλους... χάναμε.

«Αυτό ήταν το επίπεδό μας. Ίσως δεν είχαμε και την εξουπνάδα άλλων ομάδων, όπως το Ισραήλ, που, με ένα ιδιαίτερο μπάσκετ, την ίδια χρονιά, έφτασε να παίξει μέχρι τον τελικό, κατακτώντας το αργυρό μετάλλιο», θυμάται ο Παναγιώτης Γιαννάκης.

Το 1981 αναλαμβάνει την Εθνική Ομάδα ο Γιάννης Ιωαννίδης, που δυο χρόνια νωρίτερα είχε κατακτήσει το πρωτάθλημα με τον Άρη. Ο Γκάλης έχει ήδη ενταχθεί στην Εθνική και ο προπονητής θέλει να παντρέψει στο ίδιο σχήμα τρεις κοντούς παίκτες: Και Γκάλη και Γιαννάκη και Κορωναίο.

Τα προκριματικά στην Κωνσταντινούπολη είναι ένας θρίαμβος. Η Εθνική Ομάδα κάνει οκτώ νίκες σε ισάριθμους αγώνες και πάει αήττητη στα τελικά της Τσεχοσλοβακίας. Υπάρχει μεγάλη αισιοδοξία, ίσως και υπέρμετρες απαιτήσεις. Η Ελλάδα κάνει πέντε ήττες στην πρώτη φάση, ανάμεσά τους και αυτή από την Αγγλία! Οι δυο νίκες επί της Δ. Γερμανίας και της Τουρκίας χρυσώνουν το χάπι, με την ατμόσφαιρα, ωστόσο, να είναι πολύ βαριά και να επιτείνεται από το επεισόδιο του Γκάλη με τον δημοσιογράφο Θεωρή Κοτσώνη. Η Επιτροπή Φιλάθλου Ιδιότητας καλεί τον Νικ για εξηγήσεις, τον τιμωρεί με... εξάμηνο αποκλεισμό από τις υποχρεώσεις της Εθνικής, μια απόφαση ωστόσο που -ευτυχώς- καταχωνιάζεται σε ένα συρτάρι και δεν πρόκειται ποτέ να ισχύσει. Η απάντησή του στην ερώτηση «τι επάγγελμα κάνετε» («μπασκετμπολίστας») δημιουργεί σάλο (γιατί τότε όλοι ήταν ερασιτέχνες) αλλά, άθελά του, χαράζει τα όρια της νέας εποχής που θα έβαζε (και ο ίδιος) το μπάσκετ στη χώρα μας. Το πείραμα των τριών κοντών αποδεικνύεται, εκ του αποτελέσματος, καταστροφικό: «Εμείς πάντα είχαμε πρόβλημα στα ύψη. Με τους τρεις κοντούς, το κάναμε ακόμη πιο έντονο. Μπορούσαμε να κερδίσουμε ομάδες στα προκριματικά, αλλά με τις μεγάλες δυνάμεις της εποχής δεν είχαμε τύχη», λέει ο Κώστας Πολίτης, που θα έπαιρνε το τιμόνι δυο χρόνια αργότερα.

Ο Παναγιώτης Γιαννάκης, μέλος της Εθνικής Ομάδας από το 1976, όταν ήταν μόλις 17 ετών, αναλύει: «Με τους τρεις κοντούς στην πεντάδα, τα πράγματα ήταν εξ αρχής δύσκολα. Στην άμυνα έπαιζα στο "3" μαρκάροντας συνήθως

πολύ ψηλότερους παίκτες, αλλά στην επίθεση ήμουν στην κορυφή ως πλέι-μέικερ, γιατί στα πλάγια έπρεπε να πάνε ο Τάκης (Κορωναίος) και ο Νίκος (Γκάλης). Με τους αντίπαλούς μας να έχουν τόσο ψηλά κορμιά και να τρέχουν στο γήπεδο, έπρεπε να τους ακολουθούμε στο τρανζίσιον. Επίσης, μας έλειπε το επιθετικό ριμπάουντ, αφού μέσα στη ρακέτα ουσιαστικά ήταν μόνο οι δυο ψηλοί μας».

ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Η Εθνική δεν τα καταφέρνει. Χάνει τη μία ευκαιρία πίσω από την άλλη. Μια ομάδα που πήγαινε στα Ευρωπαϊκά, αλλά έπαιρνε την 9η θέση, που έπαιζε ωραίο μπάσκετ, αλλά της έλειπαν οι ψηλοί παίκτες. Και που κάθε φορά θα αναλωνόταν σε ένα μεγάλο παιχνίδι με τη Γαλλία. Πιο πάνω, δύσκολα μπορούσε να δει, παρά τις όποιες και σποραδικές επιτυχίες.

Από τον πάγκο της πέρασαν (μετά τον Ιωαννίδη) ο Λάκης Τσάβας και ο Θανάσης Παπαδημητρίου, πριν η νέα διοίκηση (Βασιλακόπουλου) της Ομοσπονδίας δώσει το χρίσμα στον Κώστα Πολίτη, που είχε κατακτήσει με τον Παναθηναϊκό τα πρώτα πρωταθλήματα της δεκαετίας του '80.

Το 1983 η Εθνική Ομάδα πραγματοποιεί καλύτερες εμφανίσεις από το '81, αλλά δεν αποφεύγει τις ήττες. Θα κερδίσει δυο φορές τη Σουηδία και θα κατακτήσει την 11η θέση. Κανείς δεν θυμάται ότι έχασε με έναν πόντο από τη γηπεδούχο Γαλλία και πάλεψε στα ίσια τη Γιουγκοσλαβία. Σε ένα Ευρωπαϊκό, όπου αναδεικνυόταν πρωταθλήτρια Ευρώπης η Ιταλία, φιναλίστ η Ισπανία και MVP ο Χουάν Αντόνιο Σαν Επιφάνιο, η Ελλάδα είχε τη συμπάθεια του κοινού για το ωραίο μπάσκετ που είχε παίξει και τη θέση του πρώτου σκόρερ, την οποία κατακτούσε ο Νίκος Γκάλης. Ο Πολίτης έβλεπε ότι υπήρχε μια νέα γενιά που μπορούσε να βοηθήσει. Ορισμένα από τα παιδιά τα είχε ήδη εμπιστευτεί. Ο Ανδρίτσος έπαιρνε τη θέση του βασικού φόργουορντ. Ο Φασούλας με τον Φιλίππου έμπαιναν στην ομάδα. Όπως και ο Ρωμανίδης, που από τα 16 του είχε παίξει στην πρώτη ομάδα του Άρη, μετά από απαίτηση του Ντούσαν Ίβκοβιτς. Στην Αθήνα και στη Δάφνη όλοι συζητούσαν για ένα τεράστιο ταλέντο, που έκανε τα πάντα μέσα στο γήπεδο και τον έλεγαν Φάνη Χριστοδούλου.

Οι αποτυχίες το 1984 στο προολυμπιακό τουρνουά, όπου η σφαλιάρα από τη Βρετανία ήταν πολύ δυνατή, όπως και ο αποκλεισμός (στη Φινλανδία) από το Ευρωπαϊκό '85, έπεισαν τον ομοσπονδιακό προπονητή να προχωρήσει στο σχέδιο που είχε στο μυαλό του.

«Δεν προκρίθηκαμε. Δεν πήγαμε καλά. Κι έτσι έγινε η “σύλληψη” μιας άλλης ομάδας, ανανεωμένης και σίγουρα πιο ψηλής, στα πρότυπα της εποχής, που είχαν χαράξει οι Γιουγκοσλάβοι, ή οι Σοβιετικοί. Αυτές είχαμε ως πρότυπο και

ξεκίνησα να χτίσω μια ομάδα με τη συγκεκριμένη φιλοσοφία», θυμάται ο Κώστας Πολίτης.

Ο Κώστας Πολίτης, μετά τις αποτυχίες του '84 και του '85, βάζει σε εφαρμογή το σχέδιο που είχε στο μυαλό του: Ανανέωση, με ψηλά κορμιά, για να φτάσουμε τους ξένους

«Μετά ήρθε ο Φάνης, που έπαιζε στο “τρία”, ή ο Ρωμανίδης. Ψηλά παιδιά. Να φανταστείτε, ότι τριάρι πριν από το 1983 έπαιζε ο Γιαννάκης. Σούτινγκ γκαρντ ο Γκάλης και πλέι-μέικερ ο Κορωναίος. Είχαμε αποτυχίες και ήθελα να αλλάξουμε λίγο τα πράγματα. Ο σχεδιασμός,

όμως, δεν φτάνει να υπάρχει στα χαρτιά. Πρέπει και να τον κινητοποιείς, ταυτόχρονα. Γι' αυτό, πήγαμε σε διάφορα τουρνουά, δοκιμάζοντας τους νέους παίκτες» Ο Γιαννάκης υπερθεματίζει: «Εντάξει, δεν είχαμε κάνει ακόμα την έκρηξη. Ακόμη και μια νίκη επί της Γαλλίας, να μεν ήταν ένα σημαντικό γεγονός, γιατί μιλάμε για μια ομάδα με πολλά προσόντα, αθλητικούς παίκτες, δεν επρόκειτο ωστόσο για κάποια μεγάλη υπέρβαση. Ε, φάγαμε και φάπες, πήγαμε στην Αμερική όπου γνωρίσαμε αιχμαλωσίες από διάφορα πανεπιστήμια, όμως συνεχίζαμε να παλεύουμε. Μπορεί να χάναμε με διαφορές, αλλά... δεν το βάζαμε κάτω».

Η Εθνική οργανώνεται διαφορετικά. Το 1984, στα Δημήτρια της Θεσσαλονίκης, εμφανίζεται το φημισμένο κολέγιο Νορθ Καρολάινα, με τον Μάικλ Τζόρνταν επικεφαλής και τον μακαρίτη Ντιν Σμιθ στον πάγκο. Για τα δεδομένα της εποχής, ήταν σαν να γινόταν μια σύνδεση με τη... Σελήνη.

Η ουρά έξω από τον Σπόρτινγκ για ένα εισιτήριο του αγώνα των δυο ομάδων στη ρεβάνς, στα Πατήσια, έφτανε μέχρι την έξοδο του Ηλεκτρικού.

Κάποια άλλα παιδιά, από το πουθενά, βρίσκονταν στην Αμερική και βίωναν πρωτόγνωρες εμπειρίες. Ο Νίκος Φιλίππου ήταν ένας απ' αυτούς: «Είχα παίξει Εθνική Εφήβων, μετά από εισήγηση του Ντουκσάιρ, σε τουρνουά στη Μόσχα (με προπονητή τον Ιωαννίδη), ενώ η Ομοσπονδία με είχε στείλει και στην Αμερική. Έχω πει πολλές φορές ότι η ΕΟΚ είναι, για μένα, το σπίτι μου. Δεν είναι ψέμα. Με έστειλε στην Αμερική σε ηλικία 16 ετών, βλαχάκι, χωριατάκι, μαζί με Μπακόπουλο, Τσουγκράνη κι έναν άλλο, τον Μπότσιο, σε καμπ. Πώς ήταν η εμπειρία μου; Σαν να σε στέλνουν ξαφνικά στον παράδεισο! Απίστευτα πράγματα, ειδικά για ένα παιδί, που πήγαινε ακόμη σχολείο. Τότε φορούσα και έπαιζα με γυαλιά. Πρώτη φορά, άνθρωπος της Ομοσπονδίας με πήγε να φορέσω φακούς επαφής. Κάποιος νοιαζόταν για μένα - και ήταν πολύ σημαντικό...»

Ο Πολίτης προχωράει σε μια πολύ μεγάλη ανανέωση. Βάζει όλα τα νέα παιδιά, που έπαιζαν στο πρωτάθλημα, δέχεται κριτική, έχει όμως πίστη στο σχέδιό του, αλλά και την κάλυψη της Ομοσπονδίας: «Βάλαμε τη γενιά του '65 και του '63. Είχαμε τα μεγάλα όπλα, βέβαια, Γκάλη-Γιαννάκη, ο Φασούλας επέστρεφε από την Αμερική και προστέθηκε ο Φάνης. Πιο σημαντικό απ' όλα, ήταν ότι χτίσαμε μια ομάδα με ρόλους. Ξέραμε, δηλαδή, θα βγει ο Φάνης, θα μπει ο Ανδρίτσος. Ήξεραν ποιος πρέπει να σουτάρει, ποιος πρέπει να πάρει τα ριμπάουντ και να παίξει άμυνα. Από τη στιγμή, άλλωστε, που ήταν ξεκάθαρο ότι ο Γκάλης ήταν ο σκόρερ και ο Γιαννάκης ο οργανωτής, προσθέταμε ένα-ένα τα κομμάτια.

»Υπήρχε κριτική, ειδικά όταν έπαιρνα νέα παιδιά. Μόνο ντομάτες δεν μου είχαν πετάξει. Στην καριέρα μου, όμως, έμαθα κάτι: Πρέπει να ρισκάρεις. Αν δεν πάρεις ένα ρίσκο, αν είσαι συντηρητικός, δεν έχεις τύχη. Εγώ είχα τη φι-

λοσοφία ότι έπρεπε να παλέψουμε με νέα παιδιά.

»Τρία πρωταθλήματα με Παναθηναϊκό είχα πάρει. Θα μπορούσα να μείνω στην ομάδα και να συνεχίσω. Ήθελα, όμως, κάτι άλλο. Και κυρίως είχα στο μυαλό μου, την εικόνα των τοπ-εθνικών ομάδων της εποχής. Ο Κορωναίος ήταν παιδί μου. Τον είχα από παιδί στον Παναθηναϊκό,

αλλά δεν μπορούσαμε να επιμείνουμε στο σχήμα με τους τρεις κοντούς. Αυτό ήταν καλό για να κερδίζουμε τα προκριματικά στην Τουρκία και να πανηγυρίζουμε. Έτσι, μπήκε σε θέση πλέι-μέικερ ο Γιαννάκης και στο "2" πέρασε ο Γκάλης. Έτσι άρχισε να δένει η ομάδα».

ΕΝΑ ΒΡΑΔΥ ΣΤΟ ΕΚΕΝΤΡΕΒΙΛ

Η ανανεωμένη Εθνική Ομάδα μπαίνει στη μάχη των προκριματικών του Παγκοσμίου Πρωταθλήματος του 1986. Και στις 21 Νοεμβρίου του 1985 γίνεται ένα παιχνίδι, που οι περισσότεροι, τριάντα χρόνια μετά, συμφωνούν ότι έπαιξε κομβικό ρόλο στο να αλλάξει η Ιστορία.

Μετά από μια μίνι περιοδεία στην Αμερική, η Εθνική προσγειώθηκε στη Γαλλία και βρέθηκε σε μια μικρή κωμόπολη της Νορμανδίας, ονόματι Εκεντρεβίλ. Απέναντι στους «τρικολόρ» η Εθνική ήθελε τη νίκη, που θα της έδινε το απόλυτο πλεονέκτημα στον όμιλο, όπου συμμετείχαν ακόμη η Βουλγαρία και η Πολωνία.

Ο αγώνας δεν είχε τηλεοπτική κάλυψη, μεταδιδόταν μόνο από την κρατική ραδιοφωνία κι είναι κρίμα που δεν υπάρχει εικόνα για έναν από τους μεγαλύτερους αγώνες στην ιστορία της Εθνικής Ομάδας.

Μετά από τρεις παρατάσεις, η Ελλάδα βγαίνει νικήτρια με 130-126! Ο Γιαννάκης ισοφαρίζει με τρίποντο (92-92) στη λήξη της κανονικής περιόδου, ο Ανδρίτσος κάνει το ίδιο στην πρώτη παράταση (104-104), ενώ, στο δεύτερο έξιτρα πεντάλεπτο, θα φέρει το ματς στα ίσια για τους Γάλλους ο Ερβέ Ντιμποουισόν (117-117). Ο Γκάλης και ο Χριστοδούλου κάνουν μεγάλο ματς στην τρίτη παράταση και η Ελλάδα δραπετεύει με μια τεράστια νίκη. Ο Γιαννάκης μνημονεύει ακόμη την εμφάνιση του 36χρονου, τότε, Δημήτρη Κοκολάκη: «Ο Τζίμις έπαιζε αντί του Φασούλα -ο οποίος βρισκόταν στην Αμερική- και μας είχε βοηθήσει πάρα πολύ. Ειδικά σε εκείνο το ματς, είχε πολύ μεγάλη προσφορά, με 21 πόντους...»

Ο αγώνας είναι μια μονομαχία του Νίκου Γκάλη (43 π.) και του Ερβέ Ντιμποουισόν (51 π.), τελειώνει μέσα σε πανηγυρισμούς, καθώς η Εθνική, με δυο νίκες επί της Γαλλίας, χρειάζεται μια νίκη στο ΣΕΦ επί της Βουλγαρίας, για να προκριθεί στα τελικά του Μουντομπάσκετ, για πρώτη φορά στην ιστορία της!

**Μπαίνουν στην Εθνική
οι γεννηθέντες το 1965 και
λίγο νωρίτερα, ή αργότερα.
Ο Πολίτης ρισκάρει,
αλλά, όπως λέει, αν είσαι
συντηρητικός δεν έχεις τύχη**

Από την Αμερική, ο Παναγιώτης Φασούλας επικοινωνεί στο ξενοδοχείο της Εθνικής με τον Νίκο Φιλίππου, για έναν διάλογο, που μένει, επίσης, στην Ιστορία:

— Πόσο ήρθαμε;

— 130 - 126.

— Ρε μαλάκα, το δικό μας σκορ σου ζήτησα, όχι πόσο ήρθε το Λέικερς-Σέλτικς!

«ΚΑΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ» ΣΤΟ ΜΟΥΝΤΟΜΠΑΣΚΕΤ '86

Πράγματι, η Εθνική Ομάδα νικάει (στις 28 Νοεμβρίου) τη Βουλγαρία με 111-81 και, παρότι θα γνωρίσει την ήττα, για δεύτερη φορά, από την Πολωνία, προκρίνεται στα τελικά του Παγκοσμίου Πρωταθλήματος της Ισπανίας.

Ήδη, ο Παναγιώτης Γιαννάκης έχει πάει στον Άρη, που τη σεζόν 1984-85 εγκαθιδρύει την αυτοκρατορία του στο ελληνικό πρωτάθλημα, φτάνοντας μέχρι τους «4» του Κυπέλλου Κόρατς, όπου το εισιτήριο για τον τελικό χάνεται λόγω του ξαφνικού τραυματισμού του Γκάλη, που, παραμονές του πρώτου αγώνα, σπάει το χέρι του!

Η πρόκριση στο Παγκόσμιο Πρωτάθλημα είναι ένα κοσμοϊστορικό γεγονός για το ελληνικό μπάσκετ. Η Εθνική, που το 1983 ήταν 11η στο Ευρωμπάσκετ και το 1985 δεν πήγε καν στη Γερμανία, έπαιρνε την πρόκριση για την Ισπανία. Ήταν στις 24 καλύτερες ομάδες του κόσμου. Και θα έμπαινε και στις 10 κορυφαίες. Χωρίς τον Φασούλα, που τη σεζόν 1985-86 βρέθηκε στις ΗΠΑ για να παίξει στο κολέγιο Νορθ Καρολάινα (του Τζιμ Βαλβάνο), ο Πολίτης αποφασίζει να μην

παρεκκλίνει του σχεδίου του: «Πήγαμε με μια ομάδα, η οποία εκτός των άλλων είχε προοπτική».

Δίπλα στους Γκάλη και Γιαννάκη, ο Πολίτης, μετά από μια επίπονη προετοιμασία, παίρνει μαζί του και τους Φάνη Χριστοδούλου, Ανδρίτσο, Φιλίππου, Σταυρόπουλο, Καμπούρη, Καρατζά, Ρωμανίδη, Πεδουλάκη, Χρ. Χριστοδούλου και Δημακόπουλο.

**Το Μουντομπάσκετ '86
ξεκινάει με τον Γκάλη
να σκοράρει 53 πόντους
εναντίον του Παναμά.
Ξαφνικά καταλαβαίνουμε
ότι κάτι τρέχει**

Η ΕΡΤ είναι παρούσα στα γήπεδα της Ισπανίας και η πρεμιέρα του τουρνουά στη Σαραγόσα είναι μια αποκάλυψη. Η Ελλάδα νικάει τον Παναμά. Το ταμπλό γράφει 110-81, ο Γκάλης σκοράρει 53 πόντους και το ξεκίνημα της ομάδας είναι ιδανικό. Ακόμη καλύτερη είναι η συνέχεια, όταν η Εθνική νικάει και τη Γαλλία (είχε πάρει την πρόκριση με wild card) 87-84, με ένα μεγάλο ματς του Νίκου Φιλίππου, που σημειώνει 17 π. και κυρίως παίζει τρομερή άμυνα πάνω στον Στεφάν Οστρόφσκι. Η Εθνική είναι έτοιμη και για το 3-0, κόντρα στην Ισπανία, αλλά ηττάται στις λεπτομέρειες (87-86), με τον Γιαννάκη να αστοχεί στο τρίποντο της νίκης. Η ήττα από τη Βραζιλία του Οσκάρ Σμιντ (40 π.), θα δώσει τη θέση της σε μια νίκη επί της Κορέας και η Ελλάδα πετυχαίνει να βρεθεί στην πρώτη τριάδα του ομίλου, συνεχίζοντας στη δεύτερη φάση.

Το ελληνικό συγκρότημα κάνει μια εξαιρετική εμφάνιση απέναντι στην πρωταθλήτρια Ευρώπης του 1985, Σ. Ένωση και χάνει στις λεπτομέρειες με 105-93.

«Θυμάμαι που είχαν στραβομουτσουιάσει οι Ισπανοί, γιατί ο Κώστας (Πολίτης) έκανε ροτέισον, προφυλάσσοντας τη βασική ομάδα εν όψει της συνέχειας, αλλά, σε εκείνο τον αγώνα, πράγματι είχαμε δείξει ότι ήμασταν έτοιμοι να γυρίσουμε σελίδα. Και στον αγώνα με την Ισπανία, συνέβη το ίδιο, ανεξάρτητα αν χάσαμε», λέει ο Γιαννάκης, που σε εκείνο το τουρνουά κάνει πράξη ένα παιδικό του όνειρο: «Ξεκίνησα να παίζω στην Εθνική το 1976. Πάντα μου άρεσε να κοντράρομαι με τις μεγάλες ομάδες, με τους καλύτερους παίκτες. Το 1978 διάβαζα στην εφημερίδα, ένα μονόστηλο με τα αποτελέσματα του Παγκοσμίου Πρωταθλήματος. Αναρωτιόμουν, αν ποτέ θα τα καταφέρναμε, ως ελληνικό μπάσκετ, να βρεθούμε σε αυτή τη θέση...»

Ο Πολίτης έπαιρνε άλλου είδους μηνύματα: «Είδα την ομάδα να προχωράει. Τα νέα παιδιά ανταποκρίνονταν. Και το μέλλον, μόνο καλύτερο μπορούσε να είναι». Η δέκατη θέση ήταν μια παρακαταθήκη, για τη μεγάλη έκρηξη του ερχόμενου Ιούνη. Και ο Νίκος Γκάλης άφηνε ξανά τα διαπιστευτήριά του. Η μάχη με παίκτες-πυροβόλα, όπως ο Όσκαρ Σμιτ και ο Ντράζεν Πέτροβιτς, τον έβρισκε νικητή, καθώς ο άνθρωπος που ένα χρόνο μετά θα γονάτιζε την Ευρώπη, αναδεικνυόταν πρώτος σκόρερ με μ.ο. 33,7 π. ανά αγώνα...

ΕΥΡΩΜΠΑΣΚΕΤ '87

Ε Τ Σ Ι Ε Γ Ι Ν Ε

Μ Ε Γ Α Λ Η

Η Ο Μ Α Δ Α

Ανανέωση και Μουντομπάσκετ '86

ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΤΟΥ 1984, ο Παναγιώτης Γιαννάκης φεύγει από τον Ιωνικό. Το σίριαλ της μεταγραφής του, στο οποίο αρχικά εμπλέκεται ο Παναθηναϊκός και εν συνεχεία η ΑΕΚ, καταλήγει σε χάπι εντ για τον... Άρη. Λέγεται ότι υπήρξε μέχρι και κυβερνητική παρέμβαση, ώστε ο «δράκος» να μετακομίσει στη Θεσσαλονίκη. Αλήθεια ή ψέματα, κάπως έτσι χτίστηκε η αυτοκρατορία των «κιτρινόμαυρων». Ο Γιάννης Ιωαννίδης, που μέσα σε μια εβδομάδα είχε χάσει δυο φορές, το Κύπελλο από τους κουρεμένους παίκτες του ΠΑΟΚ και από τον Παναθηναϊκό στο μπαράζ της Κέρκυρας, ήξερε ότι το δίδυμο Γκάλη-Γιαννάκη θα έκανε την ομάδα του πανίσχυρη και ουσιαστικά ανίκητη.

Ένας άλλος προπονητής, της Εθνικής Ομάδας, επίσης έτριβε τα χέρια του από ικανοποίηση. Ο Κώστας Πολίτης ήξερε ότι η καθημερινή συνύπαρξη των δυο μεγάλων άσων άλλαζε τα δεδομένα και στο εθνικό συγκρότημα.

«Δεν ήταν εύκολη η σύζευξη: Ο Γιαννάκης είχε το ταλέντο της επίθεσης», θυμάται ο Πολίτης: «Στον Ιωνικό έβαζε 60 πόντους, είχε όμως και το κορμί να παίξει άμυνα. Ο Γκάλης δεν είχε αυτή την ικανότητα και η έφεσή του στο σκοράρισμα ήταν μεγαλύτερη. Έπρεπε, λοιπόν, να αναμορφώσουμε τον Γιαννάκη, που μόλις περνούσε το κέντρο του γηπέδου, όταν έπαιζε στον Ιωνικό, άρχιζε να σουτάρει. Προσαρμόστηκε στον ρόλο, που πράγματι του ταίριαζε. Έπαιζε καλή άμυνα, έδινε ασίστ, έβαζε και πόντους όταν έπρεπε. Νομίζω ότι βοήθησε πολύ και η μεταγραφή του στον Άρη. Έδεσε το δίδυμο. Ήταν σπουδαία υπόθεση, γιατί, αν ο Γιαννάκης πήγαινε, ας πούμε, στον Παναθηναϊκό και ο Γκά-

λης έμενε στον Άρη, δεν θα είχαμε αυτή τη συνεργασία σε καθημερινή βάση. Ξεκίνησε ως πείραμα στην Εθνική, συνεχίστηκε στον Άρη».

Ο Γιαννάκης συμφωνεί: «Υπήρχε, βέβαια, η συνεργασία με τον Γκάλη, γιατί κάναμε σχεδόν τα ίδια πράγματα, τόσο στην ομάδα όσο και στην Εθνική. Ναι, αν πήγαινα σε άλλη ομάδα, θα είχα διαφορετικό

Η μεταγραφή του "δράκου" στον Άρη λύνει τα χέρια και του Κώστα Πολίτη, καθώς η καθημερινή συνύπαρξη των Γκάλη-Γιαννάκη είναι προς όφελος και της Εθνικής

ρόλο, σαν αυτό που είχα στον Ιωνικό. Με βοήθησε, μας βοήθησε θα έλεγα, η συνύπαρξή μας στον Άρη».

Η Εθνική άρχισε να παίζει διαφορετικά. Και ο Πολίτης είχε έξτρα όπλα στη φαρέτρα του: «Σίγουρα, δεν πίστευα ότι θα φτάσουμε στο επίπεδο των ξένων. Ήμουν όμως αισιόδοξος, γιατί ακολουθούσαν παίκτες, από πίσω. Συνδεδειγμένος κρίκος ήταν ο Φάνης. Πήγαμε στο Βαλκανικό και παίξαμε με ομάδες που είχαν προκριθεί στο Ευρωμπάσκετ και τους κοντράραμε, με κορυφαίο παίκτη τον Φάνη. Είδαμε ζωντανή την ελπίδα. Το είδαν και οι παίκτες, το είδαμε κι εμείς. »Τα κομμάτια ήρθαν ένα-ένα.

»Ο Γιαννάκης ανέβηκε στον "άσο", ο Φασούλας επέστρεψε έχοντας την εμπειρία της Αμερικής, ο Φάνης καθιερώθηκε στο "3", ο Γκάλης είχε βρει τον ρόλο του αρχισκόρερ, συν τα νέα παιδιά, είχαμε μια καλή μαγιά στα χέρια μας. »Μια πρώτη γεύση για τις ικανότητες της ομάδας, την πήραμε από τα τουρνουά. Δυσκολεύαμε ομάδες, που δεν είχαμε κερδίσει ποτέ. Όπως την Ιταλία, που τη νικήσαμε εκτός έδρας. Δώσαμε πολλά παιχνίδια και κάναμε, μάλιστα, κάτι πρωτοποριακό: Με το που τελείωσε το "Ακρόπολις", το ίδιο βράδυ κίολας, φύγαμε για τη Γερμανία, για να δώσουμε άλλους τρεις αγώνες».

«ΓΙΑΝΝΗ, ΜΗ ΦΟΒΑΣΑΙ, ΤΟΥΣ ΚΡΥΨΑΜΕ ΠΡΑΓΜΑΤΑ»

Στο μικρό γραφείο του στην Καισαριανή, ο Κώστας Πολίτης πάει ακόμη και σήμερα. Εκεί, ανάμεσα σε ασφαλιστήρια αυτοκινήτων, καφέδες, τσιγάρα και πολλή μπασκετοκουβέντα, άρχισε να οραματίζεται την Εθνική Ομάδα που είχε στο μυαλό του. Μια ομάδα με αυτοπεποίθηση, με ύψη που -τουλάχιστον- δεν θα ήταν συντριπτικά κατώτερα των αντιπάλων. Η ομάδα δεν ήταν χαμένη από χέρι, πλέον. Κόντραρε, έστω και σε φιλικούς αγώνες, συγκροτήματα που δεν φανταζόταν ποτέ ότι μπορούσε να τα κοιτάξει στα ίσια.

«Η εικόνα που είχαμε από τα φιλικά, ήταν ελπιδοφόρα. Κοντράραμε μεγάλες ομάδες, πανεπιστήμια όπως το Πρόβιντενς, με προπονητή τον Ρικ Πιτίνο. Πίστευα ότι θα πηγαίναμε καλά», ήταν το πρώτο συμπέρασμά του, από τις συγκεκριμένες κινήσεις και την ανανέωση.

Αργότερα στο ξενοδοχείο Johns της Γλυφάδας, το στρατηγείο της ομάδας, ο

ομοσπονδιακός προπονητής συζητούσε με τους συνεργάτες του τον τρόπο με τον οποίο θα βελτίωναν το παιχνίδι. Η ευκαιρία του Ευρωμπάσκετ ήταν ολοζώντανη μπροστά τους: «Το βλέπαμε σαν μια ευκαιρία να δείξουμε κάτι. Δεν λέγαμε μεγάλα λόγια, αλλά ήμασταν αισιόδοξοι. Όχι ότι θα πάρουμε το χρυσό μετάλλιο, αλλά η συμμετοχή μας στην οκτάδα θα ήταν ένα καλό, ένα σημαντικό βήμα, προς τα μπροστά».

Το δεύτερο τουρνουά Ακρόπολις, που έγινε από 18 μέχρι 20 Μαΐου στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας, ήταν μια πρόβα τζενεράλε για την Εθνική και τους διοργανωτές. Η Ελλάδα νικούσε την Τσεχοσλοβακία και τον Καναδά (σε ένα παιχνίδι, όπου ο Μέμος Ιωάννου έπαιξε ανελέητο ξύλο με τον Τζέι Τριάνο), αλλά έχανε με διαφορά 13 πόντων από τη Γιουγκοσλαβία (88-101).

Ο Ντράζεν Πέτροβιτς είχε σκοράρει 37 πόντους, ο Γκρμπόβιτς άλλους 30, με τους δυο «πλάβι» να σουτάρουν από έξι εύστοχα τρίποντα ο καθένας. Οι φίλαθλοι φεύγουν ανυποψίαστοι από το ΣΕΦ, θεωρώντας ότι δεν ήταν παρά ένα φυσιολογικό αποτέλεσμα. Πώς η Εθνική Ομάδα της Ελλάδας ήταν δυνατόν ποτέ να απειλήσει την ενιαία Γιουγκοσλαβία;

Στο "Johns" η ομάδα ετοιμάζεται για το ταξίδι στη Γερμανία και τα τελευταία τρία φιλικά παιχνίδια. Τον Κώστα Πολίτη επισκέπτεται ο αείμνηστος συνάδελφος και καλός φίλος, συνοδοιπόρος αργότερα σε όλες τις μεγάλες στιγμές του ελληνικού μπάσκετ, Γιάννης Αντωνόπουλος. Θέλει να δημοσιεύσει στο "ΦΩΣ των Σπορ" τη γνώμη του προπονητή για τον βαθμό ετοιμότητας της ομάδας. Όσο να' ναι, το αποτέλεσμα έχει θορυβήσει τα ΜΜΕ.

«Τον βλέπω ανήσυχο και του λέω: "Μην κοιτάς το αποτέλεσμα. Είναι μεγάλη ομάδα η Γιουγκοσλαβία, αλλά κι εμείς δεν παίξαμε όπως μπορούμε. Έκρυψα κάποια πράγματα, απ' αυτά που πράγματι θα δείξουμε στο Ευρωμπάσκετ". Τι εννοούσα; Στο ματς του Ακρόπολις, δίναμε βοήθειες στα μαρκαρίσματα, με αποτέλεσμα οι Γιουγκοσλάβοι να βγάζουν την μπάλα έξω, για να σουτάρουν ελεύθερο τρίποντο.

Στη Γερμανία και στα φιλικά, ο Πολίτης δοκιμάζει το τρικ με τον Γκάλη στην κορυφή, ώστε να διευρύνει το πεδίο δράσης του, έχοντας πλέον όλο το γήπεδο στη διάθεσή του

Φάγαμε 12-15 τρίποντα στο φιλικό. Στα επίσημα παιχνίδια, όμως, στο Ευρωμπάσκετ, διαφοροποιήσαμε άμεσα την τακτική μας. Αποφασίσαμε να μην αλλάζουν οι τρεις περιφερειακοί τον παίκτη τους και η βοήθεια να έρχεται από μέσα. Οι αντίπαλοί μας βραχυκύκλωσαν. Δεν μπορούσαν να περάσουν, ενώ στην πάσα συνήθως έκαναν λάθος. Δεν είχαν πολλά ελεύθερα σουτ, έξω από τη γραμμή. Τους κερδίσαμε δυο φορές...»

Μετά, πηγαίνοντας στη Γερμανία, ο Πολίτης σκέφτηκε και κάτι άλλο: «Όλες οι άμυνες ήθελαν να κλείσουν τον Γκάλη, που έπαιζε στη μία από τις δυο πλευρές της ρακέτας. Όταν έκλειναν τους χώρους, τα πράγματα ήταν δύσκολα, γιατί ο Γκάλης δεν είχε πολύ χώρο να ελιχθεί. Αποφάσισα, λοιπόν, να τον ανεβάσω στην κορυφή. Ήταν το σύστημα "1", δηλαδή, με το που κατέβαζε την μπάλα ο Γιαννάκης, την έπαιρνε ο Γκάλης στην κορυφή και είχε πλέον όλο το πεδίο μπροστά του ελεύθερο για να δράσει. Και ο ίδιος έβρισκε χώρους να παίξει, αλλά είχε την ευχέρεια και να αξιοποιήσει τους συμπαίκτες του. Όταν έβγαине ο ψηλός για βοήθεια, μπορούσε να περάσει την μπάλα στον Φασούλα».

Στο Ντόρτμουντ, η Ελλάδα χάνει από Γερμανία και Ιταλία, αλλά καταφέρνει να νικήσει την Ισπανία. Τα μηνύματα έμοιαζαν με σύννεφα καπνού. Πήγαιναν ψηλά στον ουρανό και εξαφανίζονταν...

ΝΑΙ, ΕΙΧΕ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ...

Η εντύπωση είναι ότι η Ελλάδα το 1987 δεν ήταν παρά μια ομάδα του Γκάλη. Έπαιρνε την μπάλα ο Νικ και έκανε ό,τι ήθελε. Το αστείρευτο επιθετικό ταλέντο του Νικ έφτανε και περίσσευε για να τους καθυποτάξουμε όλους. Δεν είναι έτσι. Όχι ότι ο Γκάλης δεν ενσάρκωνε διαρκώς το «σας παίζω μόνος μου». Δεν ήταν, όμως, μόνος. Και η Εθνική Ομάδα είχε πράγματι σχεδιαστεί και δουλευτεί καλά, για τα δεδομένα της εποχής και του μπάσκετ που παιζόταν τότε. Το 1987 ο Νίκος Λινάρδος ήταν 24 ετών, είχε πάρει το χρίσμα του διεθνή, έκανε μια καλή καριέρα στον Πανιώνιο και βέβαια συμμετείχε στη χρυσή ομάδα του Ευρωμπάσκετ. Τότε παίκτης, τώρα προπονητής. Γυρνώντας τον χρόνο τριάντα χρόνια πίσω, θα δει ξανά τα παιχνίδια με το βλέμμα του κόουτς και θα αναφωνήσει: «Είδα με προσοχή κάποια από τα παιχνίδια,

που άλλες φορές τα παρακολουθούσα για να θυμηθώ τις μεγάλες στιγμές. Βγάζω το καπέλο στον Κώστα Πολίτη, γιατί είχε εμπνευστεί διάφορα συστήματα και τρικ, για να πετυχαίνουμε τον στόχο μας. Ήταν εξαιρετικός στην εκμετάλλευση του Γκάλη».

Τι εννοεί; Θα το αναλύσει διεξοδικά, βλέποντας αρκετά βίντεο και καταλήγοντας σε βασικά συμπεράσματα:

«Η Εθνική του '87 ήταν μια ομάδα που ήθελε να τρέξει. Να πάρει αρκετούς πόντους στο τρανζίσιον, καθώς ο Γκάλης έφευγε πρώτος στον αιφνιδιασμό. Να έχει το ξαφνικό στοπ και σουτ του Γιαννάκη, ή την ολοκλήρωση των προσπαθειών με τρέιλερ τον επίσης ταχύτατο Φασούλα.

»Στο σετ παιχνίδι, ως επί το πλείστον ήθελε να "απομονώσει" τον Γκάλη σε isolation καταστάσεις, έψαχνε την έξτρα πάσα, κυνηγούσε τις επαφές για να σουτάρει ελεύθερες βολές, όπου ο Γκάλης είχε πολύ μεγάλη ευστοχία, ποστάριζε πολύ τον Φάνη Χριστοδούλου και ακουμπούσε την μπάλα στον Φασούλα. Γενικά κυνηγούσε πολύ τα miss match, κάτι που διακρίνει ακόμη το ελληνικό μπάσκετ σε ό,τι έχει να κάνει με το διάβασμα των φάσεων.

»Όποιος έχει παρακολουθήσει τους αγώνες, βλέπει ότι δεν υπάρχουν σκριν στην μπάλα, αλλά μακριά απ' αυτήν (έτσι παιζόταν το μπάσκετ τότε) και βέβαια δεν χρησιμοποιούσε η ομάδα καταστάσεις pick εν ρολ. Ήταν ακόμη... άγνωστο στην Ευρώπη.

»Θα έλεγα ότι ο προπονητής είχε καταφέρει να φτιάξει μια πολύ ομοιογενή ομάδα, όπου όλοι είχαν αποδεχθεί τους ρόλους τους. Η συνεργασία Γιαννάκη-Γκάλη ήταν υποδειγματική, με τον πρώτο να θυσιάζει την προσωπική

διάκριση στην υπηρεσία της ομάδας, όπως έκανε και με τον Άρη. Ξέραμε, επίσης, ότι ο Φάνης ήταν ένας all around παίκτης, ικανός να βρίσκεται σε κάθε γωνιά του γηπέδου και βεβαίως υπήρχε ο Γκάλης, ο οποίος, στην κακή του μέρα, μπορούσε να σκοράρει 20-25 πόντους.

»Το μεγάλο πλεονέκτημα ήταν η χημεία που υπήρχε και η έλλει-

ψη άγχους, αφού όταν ξεκίνησε το τουρνουά δεν υπήρχε κανένα "πρέπει", πλην της υποχρέωσης μιας ευπρόσωπης παρουσίας. Η νίκη έγινε μοναδικό ζητούμενο μόνο στον ημιτελικό με τη Γιουγκοσλαβία. Η προετοιμασία ήταν υποδειγματική, γενικά το τεχνικό επιτελείο δούλεψε με επάρκεια όλες τις μέρες, κάνοντας πράξη την επαναλαμβανόμενη από τον Κώστα Πολίτη φράση: "Πρέπει να λειτουργήσουμε ως ομάδα, σε όλα τα επίπεδα". Ναι, η λειτουργία ήταν υποδειγματική.

»Μιλάμε, βεβαίως, με τα δεδομένα της εποχής, πριν από 30 χρόνια. Η ανάλυση του αντιπάλου δεν είχε καμιά σχέση με το τωρινό σκάουτινγκ, που έχει εξελιχθεί σε επιστήμη. Τότε βλέπαμε ολόκληρο το βίντεο του αγώνα, με βασικές εντολές τι πρέπει να προσέξουμε στον κάθε παίκτη. Πώς κινείται, από πού προτιμάει να ντριπλάρει κ.λπ.

»Αμυντικά, η Εθνική έπαιζε ως επί το πλείστον man του man. Πίεζε πάνω στην μπάλα, ειδικά με τον Παναγιώτη Γιαννάκη, ενώ εκμεταλλευόταν το τάιμινγκ του Φασούλα, που ήταν ένας σπεσιαλίστας στα κοψίματα. Είχαμε αμυντικό πλεονέκτημα με τον Φάνη, γιατί μπορούσε να μαρκάρει από τον... Ντράζεν Πέτροβιτς μέχρι τον Σάσα Βολκόφ. Τα περισσότερα συστήματα της Εθνικής είχαν σκριν για να σουτάρει ο Γκάλης, που μπορούσε να πασάρει και στο λόου-ποστ, σε κίνηση του Φασούλα. Υπήρχαν συνεργασίες high-low μεταξύ των δυο ψηλών, με το περίφημο "5" να είναι ένα από τα αγαπημένα της ομάδας.

»Ο Γκάλης κατέβαζε την μπάλα, έδινε στον πλέι-μείκερ. Το τεσσάρι έκανε back screen για να πάρει την μπάλα ξανά ο Γκάλης, που είχε πάσα στο "4". Εκεί γινόταν stagger screen για τον Γκάλη, που είχε πλέον τις επιλογές να πασάρει στο "5" ή να ξαναγίνει clear out και να πάει ο Νικ σε ένας εναντίον ενός κατάσταση. Έτσι έβαζε τα περισσότερα καλάθια του ο Γκάλης, καθώς υπήρχε και παραλλαγή, που το λέγαμε fist. Εκεί, ο Γκάλης πάσαρε στον Φάνη, με το τεσσάρι να κάνει μπак σκριν και να παίρνει την πάσα, δίνοντας είτε γρήγορη πάσα στον Φάνη, που έκοβε στη ρακέτα, ή στον Γκάλη, που έβγαине από το σκριν του "5", για να κάνει την προσπάθεια.

»Η έμπνευση του Πολίτη να βάλει τον Γκάλη στην κορυφή, ώστε να έχει όλο το γήπεδο μπροστά του, έδωσε στον Νικ ακόμη μεγαλύτερο ρεπερτόριο σε επιθετικές κινήσεις. Και οι αντίπαλοι, ήταν πλέον... πελαγωμένοι στο μαρκάρισμά του».

Τα συστήματα της Εθνικής είχαν ως άξονα τον Γκάλη, αλλά γενικά η ομάδα ήξερε να διαβάσει τα μισ-ματς και να παίζει καλά, χάρη στην εξαιρετική της χημεία

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ, ΡΟΛΟΙ, ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Η ικανότητα της συνεργασίας Γκάλη-Γιαννάκη, σε υψηλό επίπεδο, είχε δοκιμαστεί στο εργαστήριο του Άρη. Στην Εθνική, οι δυο παίκτες τελειοποίησαν τον συγχρονισμό τους. Υπάρχει μια χαρακτηριστική φάση που πολλές φορές παίζει στα αφιερώματα των μεγάλων στιγμών των εθνικών ομάδων και είναι από την πρεμιέρα του Μουντομπάσκετ '86. Ο Γιαννάκης κάνει μπίτζμπολ πάσα στον Γκάλη, που έχει ήδη βρεθεί στην επίθεση. Είναι σχεδόν στην άλλη ρακέτα. Σκύβει, πιάνει την μπάλα και κάνει ένα εύκολο λεί-απ.

Όλα αυτά ο προπονητής θέλει να τα εκμεταλλευτεί στο έπακρο. Και όχι μόνον αυτά: Η προσθήκη του Φασούλα στην πεντάδα είναι μια τεράστια υπόθεση, γιατί ο Ψηλός έχει την ικανότητα να τρέξει το γήπεδο, αλλά κυρίως να κόψει τους αντιπάλους με το καταπληκτικό τάιμινγκ που είχε στα μπλοκ. Όσο για τον Φάνη Χριστοδούλου, απλά κούμπωνε παντού. Ήταν σαν να μας τον είχε στείλει ο καλός Θεός, αυτόν τον παίκτη. Θέλαμε έξτρα πλέι-μέικερ; Ο Φάνης. Θέλαμε μακρινό σουτ; Ο Φάνης. Θέλαμε άμυνα στον καλύτερο παίκτη των αντιπάλων; Ο Φάνης. Θέλαμε ριμπάουντ; Ο Φάνης.

Αυτοί οι τέσσερις παίκτες έγιναν η βάση της ομάδας. Οι τέσσερις πυλώνες, που είπε και ο Νίκος Φιλίππου. Κι έχει ιδιαίτερη βαρύτητα η δική του γνώμη, γιατί ήταν ο πέμπτος της παρέας, το βασικό τεσσάρι της ομάδας. Ο τραυματισμός του στο δεύτερο παιχνίδι της ομάδας με τη Γιουγκοσλαβία, έμοιαζε με τρομακτικό πλήγμα. Δεν ήταν: «Μα το λέω και το ξαναλέω, εδώ και χρόνια. Οι πυλώνες της Εθνικής ήταν τέσσερις: Γκάλης, Γιαννάκης, Φασούλας, Φάνης. Εγώ ήμουν

ο πέμπτος της πεντάδας. Τραυματίστηκα κι όμως το πήραμε. Όποιος από τους τέσσερις πάθαινε το ίδιο, θα χάναμε».

Ο Πολίτης θα παραδεχθεί: «Ο τραυματισμός του Φιλίππου έμοιαζε με μεγάλη απώλεια, γιατί ο Νίκος ήταν βασικό στέλεχος. Πενταδάτος. Δεν είχαμε πολλές επιλογές. Μετρημένες ήταν. Δεν μπορούσαμε να αλλά-

Το ματς με τη Γαλλία αγχώνει τους πάντες, γιατί μια ήττα έστελνε την ομάδα στις θέσεις 9-12. Ο Πολίτης, για πρώτη φορά στη ζωή του, παίρνει ασπιρίνη να ηρεμήσει

ξουμε, ξαφνικά, όσα είχαμε σχεδιάσει με τους ρόλους. Στη θέση του Γιαννάκη έμπαινε ο Ιωάννου, τον Φάνη αντικαθιστούσε ο Ανδρίτσος. Έτσι και ο Καμπούρης, θα έμπαινε αντί του Φιλίππου. Κανείς, βέβαια, δεν περίμενε ότι θα παίξει τόσο καλά. Έδεσε με όλη την ομάδα. Σύμφωνα με τον Κώστα Πολίτη, «και οι συνεργάτες παίζουν μεγάλο ρόλο, το επιτελείο ήταν άριστο. Η ομάδα λειτουργούσε και έξω από το γήπεδο. Ήταν μια καλή παρέα - πολύ σημαντικό γεγονός. Αυτά ήταν τα στοιχεία, που μας έφεραν τον θρίαμβο: Αυτά και ο κόσμος. Ήταν απίστευτη η βοήθεια των φιλάθλων. Όλη αυτή η συμπαράσταση, είτε στο γήπεδο είτε στη διαδρομή του πούλμαν μέχρι το ΣΕΦ, έκανε τους παίκτες να αισθάνονται όπως ο σούπερμαν. Έμπαιναν στο γήπεδο και πετούσαν. Ρωτούσαν τον Γκάλη αν είναι μεγάλη η νίκη και έλεγε "ναι, μέχρι την επόμενη". Η αυτοπεποίθηση ανέβαινε στα ύψη. Η ψυχολογία μετράει πάρα πολύ στο άθλημά μας». Μπαίνοντας στο Ευρωμπάσκετ στις 12 Ιουνίου, η Ελλάδα ήταν σαν έτοιμη από καιρό. Η λάβα κάτω από το ηφαίστειο σιγόβραζε. Ήταν έτοιμη να εκραγεί, να ξεχυθεί από την κορυφή και να τα καλύψει όλα. Ο όμιλος ήταν δύσκολος. Με Σοβιετική Ένωση, με Γιουγκοσλαβία, με τη Ρουμανία, με Ισπανία που δεν είχαμε νικήσει ποτέ, με Γαλλία που πάντοτε μας έβγαζε (ή της το βγάζαμε) το λάδι.

«Κινδυνεύαμε να μείνουμε εκτός τετράδας και να αποτύχουμε παταγωδώς, πηγαίνοντας για τις θέσεις 9-12. Από την άλλη, όμως, εφόσον παίρναμε την πρόκριση, άνοιγε ο δρόμος στα νοκ-άουτ παιχνίδια. Από τον άλλο όμιλο, ο πιο δύσκολος αντίπαλος ήταν η Ιταλία. Βέβαια, για μας ήταν ένα φόβητρο, λόγω του ότι δεν την είχαμε νικήσει ποτέ. Αλλά σε εκείνο το ματς, παίξαμε καταπληκτικά. Μέχρι και ο Καμπούρης κάρφωσε», σχολιάζει ο Πολίτης, που παραδέχεται ότι το πιο δύσκολο παιχνίδι ήταν αυτό με τους Γάλλους:

«Αν χάναμε, μέναμε έξω από τους στόχους μας. Υπήρχε πολύ άγχος, ειδικά στο πρώτο ημίχρονο, όπου δεν είχαμε ξεφύγει στο σκορ. Για πρώτη φορά, μάλιστα, στην καριέρα μου είχα πάρει δυο ασπιρίνες, πριν από το ματς, ώστε να κοουτσάρω ήρεμος. Ήταν ματς-κλειδί για τη συνέχεια. Και για την ψυχολογία μας και για ό,τι επακολούθησε. Σε περίπτωση μιας ήττας, κανείς δεν θα θυμόταν τι είχαμε κάνει μέχρι τότε.

ΕΥΡΩΠΑΣΚΕΤ '87

Π Η Γ Α Ι Ν Ο Ν Τ Α Σ

Π Ρ Ο Σ Τ Ο

Ε Υ Ρ Ω Μ Π Α Σ Κ Ε Τ

Η επιστημονική προετοιμασία

Η ΑΝΑΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΜΠΑΣΚΕΤ '87 από την Αθήνα ήταν ένα τεράστιο κίνητρο για τους διεθνείς της εποχής. Μπορεί κανείς να μη διστάσει να πει ότι θα συνέβαινε στο τουρνουά, κανείς όμως δεν ήθελε και να απουσιάσει.

Μια τόσο μεγάλη διοργάνωση, επί ελληνικού εδάφους, σε ένα νεόκτιστο γήπεδο ήταν, όπως και να το πάρει κανείς, μια τεράστια πρόκληση για όσους έδιναν τη μάχη της 12άδας.

Η επιστροφή του Φασούλα είχε κάνει τα κουκιά, λίγο πολύ, μετρημένα, καθώς ο ψηλός του ΠΑΟΚ θα έπαιρνε τη θέση του βασικού σέντερ. Ο Πολίτης, από την πλευρά του, επέμενε στον δρόμο που είχε χαράξει από το Μουντομπάσκετ της Ισπανίας. Η μίξη των παλιών με τους νέους του είχε δείξει ένα σημαντικό αποτέλεσμα, η επιστροφή του Φασούλα του έλυνε τα χέρια για να κοιτάξει λίγο ψηλότερα.

Η ομάδα μαζεύτηκε στη Νάουσα και, την Πρωτομαγιά του 1987, ξεκίνησε η προετοιμασία. Η Ελλάδα ήταν φυσικά ανυποψίαστη για το τι θα επακολουθούσε. Η επικαιρότητα δεν είχε καμιά σχέση με το μπάσκετ. Κυριαρχούσαν το 12ο συνέδριο του ΚΚΕ, με την περεστρόικα του Γκορμπατσόφ να ταρακουνάει το κομμουνιστικό κίνημα σε όλη την Ευρώπη, η αποκάλυψη της πρωτοφανούς δράσης της περίφημης εταιρείας δολοφόνων, η υπόθεση της Ιονικής Τράπεζας με τον μακαρίτη πρώην πρόεδρο του Πανιωνίου Αντώνη Σταματελάτο κεντρικό πρόσωπο και τις πανελλήνιες εξετάσεις, που άρχιζαν εκείνες τις μέρες. Η επιτροπή της Βουλής περίμενε τους πρωταίτιους της χούντας για τον φάκελο της Κύπρου, που εκείνα τα χρόνια βρισκόταν ακόμη στα πρώτα συρτάρια των προτεραιοτήτων. Όσο περνούσαν τα χρόνια, καταχωνιαζόταν αλλού, μέχρι να τον ξεχάσουμε παντελώς.

ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΟΥ ΣΙΣΜΑΝΙΔΗ

Στο Νάουσα και στον Άγιο Νικόλαο, ο Νίκος Σισμανίδης ανέλαβε την εκγύμναση των παικτών. Από τους κορυφαίους γυμναστές στον χώρο του μπάσκετ, ο άλλοτε διεθνής άσος (86 διεθνείς συμμετοχές) του Παγκρατίου και του Ολυμπιακού, έδωσε μεγάλη έμφαση στη φυσική κατάσταση, κάτι άλλωστε που ζητούσε και ο

Πολίτης. «Ο Σισμανίδης μας έκανε βιορυθμούς και χαλάρωση, που τα έκαναν μετά από δέκα χρόνια. Η διατροφή, επίσης, πρωτοποριακή. Μέχρι σπαράγγια τρώγαμε. Ο Γκας Σαρηγιαννίδης είχε τον τίτλο του τρέινερ στην Αμερική. Όταν μου έδωσε την πρώτη φορά το πόδι μου ο Γκας, δεν είχα ξαναιώσει έτσι. Αλλά, τίποτε δεν είναι τυχαίο. Η ομάδα είχε χτιστεί λιθαράκι-λιθαράκι για να φτάσει στην κορυφή. Όχι μόνο μέσα στο γήπεδο», λέει ο Νίκος Φιλίππου.

Το σύστημα των βιορυθμών, που εφάρμοσε ο «Μποντ» -όπως ήταν το παρα-

τσούκλι του επιβλητικού γυμναστή-βασίζόταν στο πώς και πότε κάθε παίκτης θα έφτανε στο πικ της απόδοσής του. Και σε αγωνιστικό επίπεδο και σε ψυχολογικό. Οι άνθρωποι της ομάδας έχουν να λένε ότι το συγκεκριμένο σύστημα ανάλυσης της κατάστασης των παικτών είχε προβλέψει μέχρι και τον τραυματισμό του Νίκου Φιλίππου, στη δεύτερη αγωνιστική. Αν είχε δέσει καλύτερα

Ο Σισμανίδης εκπονεί ένα πρωτοποριακό σχέδιο εκγύμνασης της ομάδας που ουσιαστικά ξεκινάει το καλοκαίρι του '85, με τα πρώτα εργομετρικά

τους αστραγάλους του, θα είχε αποφύγει τον τραυματισμό. Ξοδεύτηκε πολύς ιδρώτας, για να φτιαχτεί μια ομάδα που να μπορούσε να παρακολουθήσει όλα τα μεγαθήρια της εποχής και την επιστημονική τους προετοιμασία. Ο Σισμανίδης άρχισε να σχεδιάζει το πλάνο του Ευρωμπάσκετ από το 1985, όταν δηλαδή ο Πολίτης κατέληξε στο σχέδιο της ανανέωσης και βρήκε έναν βασικό κορμό παικτών για να στηρίξουν την ομάδα. Σε συνεργασία με το εργομετρικό κέντρο του ΟΑΚΑ, που μόλις είχε αρχίσει να λειτουργεί, εκπόνησε ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα προετοιμασίας, με ορίζοντα τον Ιούνιο του 1987. Υπήρχε ένα βασικό ερώτημα που απασχολούσε το προπονητικό επιτελείο: Γιατί η ομάδα έχανε τα μεγάλα παιχνίδια στον πόντο; Η πρωτοποριακή, για την εποχή, μελέτη απέδειξε ότι η αγωνιστική διάρκεια των διεθνών, κατά μέσο όρο, ήταν 12 λεπτά. Τόσο ήταν το χρονικό διάστημα, που μπορούσαν να παίξουν σε φουλ-ένταση. Όταν τελείωσε η προετοιμασία του Ευρωμπάσκετ, οι περισσότεροι είχαν αυξήσει τον συγκεκριμένο χρόνο στα 32 λεπτά. Είκοσι περισσότερα!

Το σύστημα διεξαγωγής των αγώνων ήταν αρκούντως εξουθενωτικό, με πέ-

ντε παιχνίδια σε ισάριθμες μέρες στην πρώτη φάση και άλλα τρία στη συνέχεια. Η ομάδα έπρεπε να είναι -και ήταν- σε φουλ φόρμα. Αλλά και να έχει προετοιμαστεί για όλα. Γι' αυτόν τον λόγο η προσομοίωση των συνθηκών που θα αντιμετώπιζε η ομάδα στο τουρνουά της Αθήνας, ξεκίνησε από την προετοιμασία. Οι προπονήσεις γίνονταν 9-11 το βράδυ, το βραδινό φαγητό σερβιρόταν λίγο μετά τα μεσάνυχτα, η ομάδα έβγαине μια βόλτα γύρω στη 1 π.μ. Δεν ήταν νυχτοπούλια. Απλά προσπαθούσαν να μπουν στους ρυθμούς του Ευρωμπάσκετ από πριν. Για το μόνο που δεν μπορούσαν να προετοιμαστούν, ήταν ο πυρετός που θα ζούσε όλη η Ελλάδα μαζί τους.

Μια μέρα μετά το Ευρωμπάσκετ, ο Νίκος Σισμανίδης βρέθηκε σε ένα συνέδριο στην Ιταλία, όπου ο διάσημος Ιταλοαμερικανός προπονητής Νταν Πέτερσον, τον ρώτησε: «Δεν θέλω να μου πεις πολλά. Μόνο, να μου εξηγήσεις πώς η Ελλάδα με πέντε παίκτες κατάφερε να κερδίσει την Ιταλία».

Η απάντηση ήταν πολύ απλή: «Καμιά έκπληξη. Αν βάλουμε Γιαννάκη και Ρίβα να κάνουν πους-απς, ο δικός μας θα κάνει τα διπλάσια. Δείτε τα αποτελέσματα των μετρήσεων των Ελλήνων παικτών και μετά των Ιταλών. Θα καταλάβετε πολλά...»

Ο Πολίτης είχε διαλέξει τους συνεργάτες του προσεκτικά: «Ήμουν και είμαι της γνώμης ότι τέσσερα, ή οκτώ, ή ακόμη περισσότερα μάτια στον πάγκο, βλέπουν πολλά περισσότερα από τα δύο. Δεν ήμουν από τους ανθρώπους, που δεν δέχονταν κουβέντα. Αντιθέτως, ακόμη και κάτι που θα' λεγε ο γιατρός, στην ώρα του αγώνα, μπορεί να μου φαινόταν χρήσιμο...» εξηγεί.

Η ΕΟΚ είχε φροντίσει να στελεχώσει την ομάδα, όσο καλύτερα μπορούσε. Κι

ο αείμνηστος Πέτρος Καπαγέροφ έδινε κάθε μέρα τα πάντα για να είναι η Εθνική απερίσπαστη στη δουλειά της. Τριάντα χρόνια πιο πριν, όλοι ήταν πολύ νεότεροι, υπήρχε φρεσκάδα στις αποφάσεις, διορατικότητα στην πολιτική και πολλοί άνθρωποι, που τώρα είτε έχουν αποτραβηχτεί είτε δεν συμμετέχουν πια στα κοινά του μπάσκετ.

Ο Ρωμανίδης υποφέρει στον μνησκό του, αλλά δεν βγάζει τσιμουδιά, γιατί δεν θέλει να χάσει το μεγάλο πανηγύρι. Κανείς δεν ήθελε να λείψει από το τουρνουά

Ο Μιχάλης Ρωμανίδης θυμάται τις μέρες της προετοιμασίας και συμφωνεί: «Δεν θυμάμαι λεπτομέρειες, αλλά ήταν μελετημένα. Υπήρχε συναγωνισμός, όλοι θέλαμε να παίξουμε. Οι ρόλοι ήταν ξεκάθαροι στην ομάδα. Και για τους βασικούς και για τους αναπληρωματικούς. Τότε το μπάσκετ ήταν διαφορετικό, δεν μοιραζόταν τόσο πολύ ο χρόνος, οπότε, αν καθόσουν στον πάγκο, έπρεπε να ξέρεις για ποιο πράγμα θα σε έβαζε μέσα στο παρκέ ο προπονητής. Ο Ανδρίτσος, εγώ και ο Ιωάννου, ερχόμασταν πίσω από τη βασική πεντάδα και κάναμε συγκεκριμένα πράγματα. Εγώ να σουτάρω, ο Μέμος να ηρεμήσει την ομάδα. Ήταν πολύ καλή η προετοιμασία. Θυμάμαι ότι είχα πρόβλημα στον μνησκό και δεν έκλεινε το δεξί γόνατο. Σιγά όμως μην το' λεγα. Δεν μπορούσα να σκεφτώ ότι θα λείψω από το πανηγύρι. Πονούσα, αλλά δεν έβγαζα τσιμουδιά. Μετά τους αγώνες, έκανα αρθροσκόπηση, γιατί δεν άντεχα άλλο τον πόνο. Αλλά, είτε στην προετοιμασία είτε στις ημέρες του Ευρωμπάσκετ, δεν υπήρχε περίπτωση να λείψω. Αισθάνθηκα και ήμουν τυχερός που συμμετείχα. Για μας, η ζωή μας άλλαξε μονομιάς. Όσα κάναμε στη ζωή μας, το χρωστάμε σε αυτές τις μέρες που ζήσαμε το όνειρο...»

Ο ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΤΡΑΥΜΑΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΟΠΛΟ!

Στη Νάουσα υπάρχει το ποτάμι «Αράπιτσα». Για τους διεθνείς, που έτρεχαν όλη τη μέρα, τα νερά του ήταν συνώνυμα της ανακούφισης. Εκεί πήγαιναν για να χαλαρώσουν μετά την προπόνηση, βάζοντας τα πόδια τους στο ποτάμι.

«Το θυμάμαι ακόμη και τώρα. Πηγαίναμε με λαχτάρα να βάλουμε τα πόδια μας στο νερό. Ήταν μια παγωμένη ανακούφιση. Μετά γυρνούσαμε Ξυπόλητοι στο ξενοδοχείο», λέει ο Μιχ. Ρωμανίδης.

Δίπλα στο προπονητικό κέντρο της ομάδας, υπήρχε μια μοίρα καταδρομών. Κι εκεί η ομάδα έμαθε να πετυχαίνει τους στόχους της. Και μεταφορικά και στην κυριολεξία, αφού τουλάχιστον ένας, ο Νίκος Φιλίππου, κόλλησε για τα καλά το μικρόβιο της σκοποβολής.

Ο ίδιος τα λέει καλύτερα: «Την άνοιξη του '87, είχε γίνει η κρίση με την Τουρκία και όλοι οι καταδρομείς ήταν στις θέσεις μάχης. Το στρατόπεδο ήταν άδειο. Μια μέρα, λοιπόν, ο Σισμανίδης μας είπε "πάμε μια βόλτα να δούμε τι γίνεται".

Πήγαμε. Αρχίσαμε να πυροβολούμε με τα FN, μπαμ-μπουμ. Και είχε γίνει κι ένα ευτράπελο: Μας ρώτησε ο επικεφαλής “έχετε εμπειρία από όπλα;”. Πετάγεται ο Σταυρόπουλος και λέει “εγώ”, γιατί είχε πάει φαντάρος. Πάει να πυροβολήσει, χτυπάει ανάποδα το όπλο και σκίζεται λίγο κάτω από το μάτι. Άντε να το πούμε στον Πολίτη μετά. Αυτή ήταν η πρώτη επαφή για μένα. Μετά κόλλησα. Και συνεχίζω μέχρι σήμερα».

Τα διπλά της Εθνικής έμοιαζαν με κανονικούς αγώνες. Ο Γκάλης και ο Γιαννάκης είχαν εμφυσήσει σε όλους το αίσθημα του ανταγωνισμού και της νίκης. Ο Πολίτης έτριβε τα χέρια του από χαρά, βλέποντας όλη την ομάδα να ζει με το όραμα της διάκρισης στο εντός του ΣΕΦ Ευρωμπάσκετ.

«Ήταν και το μεγάλο γήπεδο μια πρόκληση. Είχαμε παίξει κάποια ματς και ξέραμε πόσο ωραίο θα ήταν να γεμίζει από κόσμο, που να ζει μαζί μας κάθε παιχνίδι, ξεχωριστά», λέει ο Παναγιώτης Γιαννάκης.

Αυτή η προσμονή μιας μεγάλης διοργάνωσης εξίταρε τους πάντες. Υπήρχε μια τεράστια δίψα για κάτι καλό. Για μια πορεία που θα έκανε την ομάδα αξιοπρόσεκτη στην Ευρώπη. Η συμμετοχή στην οκτάδα ήταν ο μεγάλος στόχος: «Το λέγαμε και μεταξύ μας. Να μπούμε στους “8” και μετά βλέπουμε. Πού να φανταστούμε ότι θα φτάναμε να πατήσουμε πρώτοι στο βάθρο», παραδέχεται ο Ρωμανίδης.

Οι μέρες περνούσαν με τρέξιμο και μπάσκετ και ακόμη περισσότερη κούραση. Κάποια μέρα ο Φασούλας λέει στον Πολίτη: «Κόουτς είμαι πτώμα». Ο προπονητής θα τον πιάσει παράμερα και θα του πει: «Το ξέρω. Έτσι πρέπει να είστε τώρα. Σε λίγες μέρες θα πετάτε. Για σένα είναι μια μεγάλη ευκαιρία το

Ευρωμπάσκετ. Έχεις έρθει πιο ώριμος από την Αμερική, θα παίξεις κόντρα σε όλους τους ψηλούς της Ευρώπης και ο ΠΑΟΚ θα σε αντιμετωπίσει, πλέον, εντελώς διαφορετικά». Ο «Πάνι» είχε γυρίσει από την Αμερική, αλλά οι σχέσεις με τη διοίκηση του ΠΑΟΚ ήταν σε οριακό σημείο. Ο Φασούλας δεν ξαναμίλησε για κούραση, παρά μόνο όταν,

Τα διπλά της Εθνικής γίνονται πιο δύσκολα από τους αγώνες. Δεκατέσσερις παίκτες ξεκινούν τα φιλικά στις 12 Μαΐου, με τα κουκιά σχεδόν μετρημένα

στο ημίχρονο του ημιτελικού με τη Γιουγκοσλαβία, ένωθε τα πόδια του βαριά και είχε ξαπλώσει σε μια από τις εξέδρες του βοηθητικού γηπέδου, όπου πήγαινε η ομάδα στα ημίχρονα των αγώνων.

ΜΕ ΔΕΚΑΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΑΙΚΤΕΣ

Ο Πολίτης με τον Ευθύμη Κιουμουρτζόγλου είχαν φτιάξει και ένα πρόγραμμα εννιά φιλικών, που ξεκίνησαν στις 12 Μαΐου. Ήδη είχαν μια εικόνα της ομάδας από τα τρία παιχνίδια του Ιανουαρίου, όταν η Εθνική ταξίδεψε στη Σουηδία χωρίς Γκάλη και Γιαννάκη, για να κάνει δυο νίκες (επί Σουηδίας και Ισλανδίας) και μια ήττα (από το Ισραήλ).

Ο Πολίτης είχε στη διάθεσή του 14 παίκτες: Γκάλης, Γιαννάκης, Χριστοδούλου, Φασούλας, Φιλίππου (οι πέντε που ξεκινούσαν κάθε φορά) και Ανδρίτσος, Ιωάννου, Σταυρόπουλος, Ρωμανίδης, Καμπούρης, Καρατζάς, Λινάρδος, Παταβούκας, Πεδουλάκης και Παπαδόπουλος. Ο τραυματισμός του Φάνη είναι ένα πρόβλημα, αλλά κανείς δεν πιστεύει ότι, στο τέλος, ο άσος του Πανιωνίου θα λείψει από το ραντεβού.

Λίγο-πολύ τα κουκιά ήταν μετρημένα. Η επιστροφή του Φασούλα έλυνε το πρόβλημα του βασικού σέντερ, ενώ η προσθήκη του Μέμου Ιωάννου έκλεινε την τετράδα των γκαρντ, η οποία ξεκινούσε με Γκάλη-Γιαννάκη και είχε ως τρίτο τον Νίκο Σταυρόπουλο.

Το ερώτημα ήταν αν ο Πολίτης θα διάλεγε έναν ακόμη γκαρντ (Πεδουλάκης), ή θα προτιμούσε κάποιον ψηλό (Λινάρδος, Παπαδόπουλος). Ήδη είχαν κοπεί δυο παίκτες, που ξεκίνησαν την προετοιμασία στη Νάουσα: Ο Νίκος Τσαγκόπουλος, μόλις 20 ετών από το Περιστέρι και την Α2 και ο Παταβούκας, που θα γινόταν βασικός δυο χρόνια αργότερα στο Ζάγκρεμπ.

Τα φιλικά για το Ευρωμπάσκετ ξεκίνησαν ένα μήνα πριν από την έναρξή του. Στις 12 Μαΐου, η Εθνική ταξίδεψε μέχρι την Ολλανδία (Ντεν Χέλντερ) για να αντιμετωπίσει σε τρία φιλικά τους «οράνιε». Ο απολογισμός ήταν μια ήττα και δυο νίκες. Το τουρνουά Ακρόπολις (18-20/5) συγκέντρωσε αρκετό κόσμο στο Ειρήνης και Φιλίας, αφού για όλους (διοργανωτές, ομάδα) ήταν μια γερή πρόβα, εν όψει της μεγάλης διοργάνωσης που ξεκινούσε. Ο Μπόρισλαβ Στάνκο-